

PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa /elektroniczny znacznik czasu/

DKPL.WK.10.2.43.2020.JW(16)

RM-10-42-20

Pani Elżbieta WITEK

Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi

projekt ustawy o ratyfikacji Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, przyjętej w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Z poważaniem,

Mateusz Morawiecki

Prezes Rady Ministrów

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

**o ratyfikacji Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, przyjętej
w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, przyjętej w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu związania Rzeczypospolitej Polskiej Konwencją UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego

Druga połowa XX wieku przyniosła szereg innowacji technologicznych pozwalających o wiele łatwiej i bezpieczniej eksplorować dna mórz i oceanów. Rozwój techniki w dziedzinie nurkowania spowodował zwiększenie zainteresowania podwodnym dziedzictwem kulturowym. Popularność zyskało także zjawisko poszukiwania skarbów znajdujących się najczęściej we wrakach statków. Negatywną tego konsekwencją stały się działania rabunkowe polegające na plądrowaniu obiektów znajdujących się na dnie. Nielegalne poszukiwania zabytków to jednak nie jedyne zagrożenia dla podwodnego dziedzictwa kulturowego. Oprócz nich wymieniane są również wszelkie inne działania związane z eksploatacją mórz i oceanów, takie jak: rybołówstwo, wydobywanie ropy naftowej i gazu, instalacje rurociągów czy pogłębianie akwenów wodnych. Okoliczności te spowodowały, że społeczność międzynarodowa na forum UNESCO dostrzegła silną potrzebę opracowania i wdrożenia rozwiązań prawnych, które wyeliminowałyby powyższe zagrożenia i jednocześnie przyczyniły się do zbudowania międzynarodowego systemu ochrony dóbr kultury znajdujących się pod wodą. W tym celu powstała Konwencja UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, sporządzona w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r., zwana dalej „Konwencją UNESCO z 2001 r.”, która zobowiązuje Państwa-Strony do podjęcia konkretnych kroków w celu ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Prace nad Konwencją rozpoczęto u schyłku lat pięćdziesiątych XX w. Umowa międzynarodowa stanowi rozwinięcie postanowień dotyczących ochrony podwodnego dziedzictwa archeologicznego i historycznego zawartych w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r. (Dz. U. z 2002 r. poz. 543 – zał., dalej jako „Konwencja o prawie morza”). W art. 149 i art. 303 przewidziano w niej ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego, a także wskazano na potrzebę szczegółowych międzynarodowych regulacji w tym zakresie. Odpowiedzią na powyższe postanowienia Konwencji o prawie morza jest sporządzona w dniu 2 listopada 2001 r. w Paryżu Konwencja UNESCO z 2001 r. Zgodnie z art. 27 weszła ona w życie w dniu 2 stycznia 2009 r., tj. po upływie 3 miesięcy od dnia złożenia dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia przez dwudzieste państwo.

Aktualnie stronami Konwencji są 63 państwa, w tym 12 państw członkowskich Unii Europejskiej.

Znajdujące się na obszarze Morza Bałtyckiego obiekty podwodnego dziedzictwa kulturowego także są narażone na coraz większą liczbę różnego rodzaju zagrożeń, wynikających między innymi z nielegalnych poszukiwań i eksploracji. Obecna współpraca państw bałtyckich w zakresie ochrony tego dziedzictwa jest prowadzona w ramach działalności Rady Państw Morza Bałtyckiego (*Council of the Baltic Sea States*) oraz działającego przy niej Komitetu ds. Dziedzictwa Regionu Bałtyku (*Baltic Region Heritage Comitee*), którego Polska jest bardzo aktywnym członkiem. Celem Komitetu jest opracowywanie spójnej strategii zarządzania dziedzictwem kulturowym Bałtyku, w tym ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego. Spośród państw członków Rady Państw Morza Bałtyckiego Konwencję UNESCO z 2001 r. ratyfikowała do tej pory jedynie Litwa, ale do związania jej postanowieniami przygotowują się także Estonia, Finlandia i Niemcy. Przyjęcie przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji UNESCO z 2001 r. wzmocni zatem widoczność jej postanowień na tym forum, podkreśli konieczność podejmowania działań na rzecz ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego w regionie, a dodatkowo usytuuje Polskę na pozycji lidera w zakresie wyznaczania standardów i dobrych praktyk w tym zakresie.

Jedną z głównych przyczyn powstania powyższej umowy międzynarodowej była zgoda państw na konieczność objęcia ochroną międzynarodową podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*. Państwa zgodziły się, że najwłaściwszą formą ochrony dla tego rodzaju dziedzictwa kulturowego jest zapewnienie mu ochrony w miejscu jego zalegania. Potrzeba sporządzenia umowy międzynarodowej w tym zakresie była podyktowana także brakiem możliwości zapewnienia właściwej ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego przez ustawodawstwo wewnętrzne, gdyż często obiekty spoczywające na dnie mórz i oceanów znajdują się na wodach wyłączonych z jurysdykcji krajowej. Przyjęcie Konwencji UNESCO z 2001 r. do polskiego porządku prawnego pozwoli zatem skutecznie chronić dziedzictwo podwodne przede wszystkim poza obszarem morza terytorialnego, poza którym Rzeczypospolitej Polskiej przysługują jedynie określone suwerenne prawa. Ochrona dziedzictwa podwodnego w obszarze wyłącznej strefy ekonomicznej oraz na szelfie kontynentalnym jest domeną prawa międzynarodowego, stąd ratyfikacja Konwencji UNESCO z 2001 r. jest niezbędna i będzie stanowić uzupełnienie dotychczasowych zobowiązań

Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z dotychczas przyjętych umów międzynarodowych.

W obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej i tzw. obszaru, tj. na wodach poza jurysdykcją krajową, ustanowiono szczególny system współpracy międzynarodowej, który obejmuje komunikację, konsultacje i koordynację w zakresie wdrażania środków ochronnych. Podkreśla się, że dna mórz i oceanów są największym muzeum na świecie, które zawiera w sobie bezcenne informacje dotyczące historii ludzkości. Dlatego też, współpraca wszystkich państw w celu ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego jest wspólnym zobowiązaniem. Dzięki ratyfikacji Konwencji UNESCO z 2001 r. Rzeczpospolita Polska znajdzie się w grupie państw chroniących podwodne dziedzictwo kulturowe w oparciu o zasadę pomocniczości, solidaryzmu i ochrony wspólnego dziedzictwa ludzkości.

Konwencja UNESCO z 2001 r. zawiera postanowienia, które upoważniają Państwa-Strony do podejmowania wszelkich działań zgodnych z prawem międzynarodowym, które mają na celu zapobieganie bezpośredniemu zagrożeniu podwodnego dziedzictwa kulturowego, znajdującego się również poza morzem terytorialnym. Jednocześnie ratyfikacja Konwencji UNESCO z 2001 r. przez wpływ na regulacje krajowe, będzie także pozytywnie oddziaływać na stopień ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się w pasie polskich wód terytorialnych. Integralną częścią tej Konwencji jest dołączony do niej zbiór Zasad regulujących działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe i stanowiących międzynarodowy standard postępowania w stosunku do podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Choć postanowienia umowy międzynarodowej odnoszą się wyłącznie do wód morskich, istnieje możliwość rozszerzenia zakresu jej postanowień na wody śródlądowe, w drodze złożenia dodatkowego oświadczenia.

2. Wskazanie różnic między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

System międzynarodowej ochrony dziedzictwa kultury jest oparty na prawie międzynarodowym, którym suwerenne państwa w sposób dobrowolny związują się i tym samym zobowiązują się je stosować. Z przeprowadzonej analizy poszczególnych postanowień Konwencji UNESCO z 2001 r. wynika, że jej istota została oparta na współpracy państw, które do niej przystąpią i zgodzą się na podjęcie i stosowanie mechanizmów tej współpracy w praktyce. Takie założenie realizacji działań ochronnych

dotyczących podwodnego dziedzictwa kultury pozwala stwierdzić, że Konwencja ta nie stoi w sprzeczności z prawem polskim.

W polskim systemie prawnym ochrona dziedzictwa podwodnego została częściowo uregulowana właśnie przez ratyfikację umów międzynarodowych: Konwencji o prawie morza czy Europejskiej Konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego z La Valetta (Dz. U. z 1996 r. poz. 564). Na gruncie prawa wewnętrznego ochrona dziedzictwa kultury znajdującego się pod wodą została uregulowana na podstawie dwóch działów prawa: ustawy z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. z 2018 r. poz. 2175) i ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282, z późn. zm., dalej jako „ustawa o ochronie zabytków”). Powyższe akty prawa wewnętrznego zapewniają „podstawową”, choć nadal niewystarczającą ochronę dziedzictwa podwodnego znajdującego się w Polsce, dlatego ratyfikacja Konwencji UNESCO z 2001 r. jest niezbędna. Konwencja nakłada na państwa szereg nowych obowiązków, których implementacja oraz realizacja wymagać będzie dostosowania do jej postanowień obowiązujących przepisów prawa polskiego.

Art. 1 – definicje

Konwencja UNESCO z 2001 r. o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego wprowadza do prawa międzynarodowego nowy rodzaj pojęcia dziedzictwa kulturowego, jakim jest „podwodne dziedzictwo kulturowe”. Należy przez nie rozumieć wszelkie ślady egzystencji ludzkiej mające charakter kulturowy, historyczny lub archeologiczny, które pozostawały lub pozostają całkowicie lub częściowo pod wodą, okresowo lub stale, przez co najmniej 100 lat, w tym:

- (i) stanowiska, budowle, obiekty, artefakty oraz szczątki ludzkie, wraz z ich kontekstem archeologicznym i przyrodniczym;
- (ii) statki, samoloty oraz inne pojazdy lub ich części, ładunek lub inna zawartość, wraz z ich kontekstem archeologicznym i przyrodniczym; oraz
- (iii) przedmioty o charakterze prehistorycznym.

Powyższa, jak i kolejne definicje zawarte w art. 1 Konwencji UNESCO z 2001 r. są co do zasady zgodne z definicjami odpowiadających im pojęć zawartych w prawie polskim. Obecnie obowiązująca ustawa o ochronie zabytków uwzględniła w swojej części definicyjnej dziedzictwo podwodne, wskazując, że zabytkami archeologicznymi

mogą być także zabytki znajdujące się pod wodą. Zgodnie z ogólną definicją zabytek to „nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową” (art. 3 ust. 1 ustawy). Natomiast art. 3 ust. 4 ustawy określa jako zabytek archeologiczny każdy „zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów, bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem”. Na podstawie powołanych przepisów należy zatem przyjąć, że wszystkie obiekty związane z egzystencją człowieka, stanowiące świadectwo minionej epoki a znajdujące się pod wodą są zabytkami, jeżeli mają znaczenie z punktu widzenia historii, nauki lub sztuki.

Nowym rozwiązaniem w zakresie określania podwodnego dziedzictwa kulturowego jest wprowadzenie cenzusu wieku zabytku. W art. 1 Konwencji UNESCO z 2001 r. określono, że obiektami podwodnego dziedzictwa kulturowego są wszelkie ślady egzystencji ludzkiej o szczególnym charakterze, które pozostają pod wodą co najmniej 100 lat. Należy wskazać, że w ustawodawstwie Rzeczypospolitej Polskiej takie ograniczenie nie występuje. Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków za zabytki mogą być uznane również obiekty młodsze, niż wskazane w Konwencji obiekty. Kwestia ta nie wprowadza jednak sprzeczności Konwencji z prawem polskim, albowiem ustawa o ochronie zabytków chroni dziedzictwo kulturowe w szerszym zakresie przedmiotowym niż przedmiotowa umowa międzynarodowa.

Niezbędne będzie natomiast uzupełnienie katalogu obiektów uznawanych za zabytki archeologiczne, zawartego w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków, o obiekty podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Art. 2 – cele i zasady Konwencji UNESCO z 2001 r.

Podstawowym celem Konwencji UNESCO z 2001 r. jest ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*. W art. 2 Konwencji określono zasady ochrony dziedzictwa podwodnego. Za priorytet w kontekście wydawania zezwoleń na realizację wszelkich działań nakierowanych na dziedzictwo podwodne uznano zachowanie tego dziedzictwa *in situ*. Wskazano także między innymi na konieczność odpowiedniego zadbania o wydobyte obiekty podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz okazywania

szczątkom ludzkim spoczywającym w wodach morskich właściwego szacunku. Wskazać należy, że umieszczone w art. 2 cele Konwencji są co do istoty tożsame z celami polskiego prawodawstwa dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego.

Zmian w przepisach prawa krajowego będzie natomiast wymagała zawarta w art. 2 ust. 7 Konwencji zasada ustanawiająca zakaz wykorzystywania dziedzictwa kulturowego w celach komercyjnych. Ograniczenie takie wynika również z art. 14 Konwencji, a także z treści Zasady 2 Załącznika do Konwencji. Przepisy te stanowią, że podwodne dziedzictwo kulturowe nie może być przedmiotem obrotu, sprzedaży, kupna ani wymiany jako towar komercyjny. W obowiązującym obecnie w Rzeczypospolitej Polskiej stanie prawnym obiekty dziedzictwa kulturowego mogą być, w pewnych okolicznościach, sprzedane, a ich status prawny nie jest wystarczająco jasny.

W szczególności sytuacja ta dotyczy obiektów dziedzictwa kulturowego wydobytych z morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego (innych niż zabytki archeologiczne, które na podstawie ustawy o ochronie zabytków są własnością Skarbu Państwa) oraz tych wydobytych z morza otwartego i następnie przywiezionych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (wszystkie grupy zabytków). Przepisy prawa cywilnego o znalezieniu rzeczy podlegają w ich przypadku wyłączeniu, a sposób postępowania z nimi określają przepisy ustawy z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski oraz przepisy wykonawcze wydane na jego podstawie. Zgodnie z § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie określenia sposobu postępowania z mieniem wydobytym z morza (Dz. U. poz. 2689), jeżeli nie uda się ustalić właściciela zabytku, obiekt taki podlega sprzedaży, którą przeprowadza dyrektor urzędu morskiego po wcześniejszym zawiadomieniu o tym zamiarze wojewódzkiego konserwatora zabytków (jeżeli w ocenie dyrektora urzędu mienie to może stanowić zabytek). Z przepisów tego rozporządzenia nie wynika jednak skutek zawiadomienia, a w szczególności ewentualna kompetencja konserwatora do decydowania lub współdecydowania o losach zabytków, o których został tą drogą zawiadomiony.

W przypadku przystąpienia do Konwencji UNESCO z 2001 r. konieczne będzie zatem formalne i pełne wprowadzenie statusu *res extra commercium* dla zabytków podwodnego dziedzictwa kulturowego, co wyłączy je całkowicie ze sprzedaży w ww. trybie. Nastąpi to drogą włączenia odpowiedniego przepisu do ustawy o ochronie

zabytków, która w art. 35 ust. 1 reguluje już specjalny status własnościowy zabytków archeologicznych. Z nowego przepisu wprowadzonego do tej ustawy musiałoby w ślad za postanowieniem Konwencji wynikać co najmniej, że obiekty należące do kategorii podwodnego dziedzictwa kulturowego nie mogą być przedmiotem obrotu, sprzedaży, kupna ani wymiany jako towar komercyjny. Konsekwentnie, modyfikacji winien ulec omówiony wyżej przepis § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie określenia sposobu postępowania z mieniem wydobytym z morza, aby każdorazowo przed przystąpieniem do sprzedaży takiego mienia był powiadamiany wojewódzki konserwator zabytków. Organ ten dokonałby wówczas oceny czy mienie to nie stanowi zabytku i w konsekwencji takiego ustalenia podjąłby stosowną decyzję o dopuszczalności lub nie jego sprzedaży (zgodnie z wprowadzoną zasadą *res extra commercium*).

Jednocześnie uznać jednak należy, że nawet gdyby zmiany tego przepisu nie dokonano, a problem statusu zabytków podwodnych i ich sprzedaży nie zostałby uregulowany w innym trybie, to zastosowanie znajdzie § 5 ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. Zgodnie z jego treścią w przypadku, gdy mienie wydobyte z morza „stanowi rzecz, której, stosownie do odrębnych przepisów, posiadanie, rozpowszechnianie lub obrót jest zakazany, dyrektor urzędu morskiego zabezpiecza mienie i zawiadamia właściwy organ uprawniony do jego odbioru”. Ratyfikacja Konwencji UNESCO z 2001 r. spowoduje, że jej przepisy staną się częścią polskiego systemu prawnego, a zatem zabytki podwodnego dziedzictwa kulturowego uzyskają zgodnie z jej postanowieniami status rzeczy, którymi „obrot jest zakazany” w myśl § 5 ww. rozporządzenia. Działając na mocy tego przepisu, dyrektor urzędu morskiego będzie więc zobowiązany wycofać ze sprzedaży obiekty uznane za podwodne dziedzictwo kulturowe i przekazać je wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, jako organowi uprawnionemu do ich odbioru. Skutek ten nie będzie oznaczać nacjonalizacji, gdyż czynności te nie ingerują w prawo własności, ani w żaden sposób tego prawa nie determinują.

Art. 3, art. 4 i art. 6 – Stosunek Konwencji UNESCO z 2001 r. do innych aktów prawnych

Konwencja UNESCO z 2001 r. w żaden sposób nie narusza praw, jurysdykcji oraz obowiązków państw wynikających z prawa międzynarodowego (art. 3). Co więcej,

w art. 6 zachęca państwa do zawierania porozumień dwustronnych i wielostronnych oraz do rozwijania już istniejącej współpracy na rzecz ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego. W tym kontekście wskazuje się na potrzebę zawarcia przez Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych i wielostronnych w przedmiocie współpracy na rzecz ochrony wraków znajdujących się na obszarze Morza Bałtyckiego, w szczególności tych z okresu II wojny światowej. Wraki te, jako niespełniające cenzusu wieku, wskazanego w art. 1 Konwencji UNESCO z 2001 r., nie podlegają ochronie prawnej zgodnie z jej postanowieniami.

Należy dodać, że nie zachodzi również jakakolwiek sprzeczność postanowień Konwencji UNESCO z 2001 r. z postanowieniami Europejskiej Konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego przyjętej w La Valletta w 1992 r., której Polska jest stroną.

Art. 5 i art. 7 – Zasady działania państw na obszarach ich jurysdykcji

Wskazane w Konwencji UNESCO z 2001 r. zasady działania Państw-Stron na obszarach ich jurysdykcji nie naruszają prawa polskiego regulującego zasady działania na tych obszarach. Ze względu na zobowiązanie wynikające z art. 5 Konwencji – powzięcia przez Państwo-Stronę wszelkich dostępnych mu stosownych środków w celu zapobieżenia lub łagodzenia negatywnego wpływu, jaki może przypadkowo wywrzeć na podwodne dziedzictwo kulturowe – należy dokonać nowelizacji ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310, z późn. zm.), której przepisy w szerokim zakresie znajdują zastosowanie do morskich wód wewnętrznych i wód morza terytorialnego, a w ograniczonym także do wyłącznej strefy ekonomicznej. Ustawa ta określa m.in. zasady oraz tryb realizowania przedsięwzięć, które ze swojej istoty mogą naruszać podwodne dziedzictwo kulturowe. Takimi przedsięwzięciami będą zwłaszcza: prowadzenie rurociągów, wykonywanie urządzeń wodnych, pogłębianie i refulacja lub inne działania naruszające strukturę dna. Zasadne jest zatem określenie w przedmiotowej ustawie obowiązku prowadzenia inwestycji w sposób eliminujący albo zmniejszający negatywne oddziaływania przedsięwzięcia na dziedzictwo podwodne. Taki efekt może zostać osiągnięty w szczególności przez zapewnienie udziału specjalistów z zakresu ochrony dziedzictwa podwodnego zarówno na etapie planowania, jak i realizacji zamierzenia, a następnie jego eksploatacji, prowadzenie systematycznego i doraźnego monitoringu dna pod kątem obecności

wraków lub innych warstw kulturowych, czy regularne badanie urobku pochodzącego z prac dennych.

Konwencja UNESCO z 2001 r. chroni dziedzictwo podwodne znajdujące się w wodach mórz i oceanów, natomiast wody śródlądowe mogą być objęte jej regulacjami w drodze fakultatywnego oświadczenia stron. Nie planuje się złożenia takiego oświadczenia z chwilą ratyfikacji Konwencji, a więc będzie ona miała zastosowanie jedynie do wód morskich. W konsekwencji wskazana wyżej nowelizacja ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne nie objęłaby powierzchniowych wód śródlądowych. Należy jednak w tym miejscu zauważyć, że obecnie obowiązująca ustawa z dnia 17 lipca 2017 r. – Prawo wodne nie zawiera żadnych mechanizmów chroniących obiekty podwodnego dziedzictwa kulturowego, stąd pilna potrzeba ratyfikacji Konwencji przez Polskę.

Uzupełnienia polskiego prawa wymagać będzie także realizacja obowiązku informacyjnego, wynikającego z art. 7 ust. 3 Konwencji, na podstawie którego strony Konwencji zobowiązują się nawzajem informować o dokonanych odkryciach podwodnego dziedzictwa kulturowego (vide uwagi dot. art. 19 Konwencji).

Art. 8 – Kompetencje państw w strefie przyległej

Przepisy art. 8 Konwencji UNESCO z 2001 r. dotyczące kompetencji państw w strefie przyległej nie stoją w sprzeczności z prawem polskim. Należy dodatkowo zauważyć, że zgodnie z art. 303 ust. 2 Konwencji o prawie morza, państwa mogą regulować i zezwalać na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe spoczywające w wodach ich mórz przyległych. Czyniąc to, są zobowiązane zadbać o przestrzeganie Zasad Konwencji UNESCO z 2001 r.

Art. 9–10 – Prawa i obowiązki państw w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej oraz szelfu kontynentalnego

Wyłączna strefa ekonomiczna obejmuje wody znajdujące się poza granicą morza terytorialnego, które zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2169, z późn. zm.) rozciąga się od brzegu lub granicy zewnętrznej morskich wód wewnętrznych na szerokość 12 mil morskich (22 224 m). W tym miejscu należy jedynie wyjaśnić, że na podstawie art. 17 powyższej ustawy Rzeczpospolita Polska zastrzegła sobie uprawnienie w strefie ekonomicznej, polegające między innymi na prowadzeniu „badań

naukowych morza” oraz „ochronie i zachowaniu środowiska morskiego”. Prowadzenie takich badań, w tym także przeszukiwanie wraków, odbywa się na podstawie przepisów tej ustawy oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych. Z częścią obszaru wyłącznej strefy ekonomicznej pokrywa się strefa przyległa ustanowiona w 2015 r. w celu poprawy bezpieczeństwa państwa, której zewnętrzna granica oddalona jest o 24 mile morskie od linii podstawowej.

Z uwagi na fakt, że wyłączna strefa ekonomiczna oraz szelf kontynentalny mają inny od wód terytorialnych status prawny i państwa sprawują tam jedynie określone prawa suwerenne, Konwencja UNESCO z 2001 r. także dla tych obszarów wprowadza odrębne uregulowania w zakresie dziedzictwa podwodnego. W warstwie ogólnej jest to klauzula generalna, zobowiązująca strony do ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się w wyłącznej strefie ekonomicznej oraz na szelfie kontynentalnym w sposób zgodny z postanowieniami Konwencji (art. 9 ust. 1). W warstwie szczegółowej Konwencja nakłada na strony określone obowiązki oraz przyznaje im określone prawa.

Obowiązki te uznać należy za realizację ogólnego wymogu ochrony obiektów archeologicznych i historycznych znalezionych w morzu i służącego temu celowi obowiązku współpracy państw, który został ustanowiony w art. 303 ust. 1 Konwencji o prawie morza. Konstrukcja tych obowiązków nie stoi w sprzeczności z prawem polskim, ale realizacja ich będzie wymagała podjęcia szeregu działań na podstawie odpowiednio uzupełnionych przepisów prawa krajowego. W szczególności trzeba będzie zapewnić realizację szeroko ujętego obowiązku informacyjnego i konsultacyjnego, a także zmodyfikować przepisy dotyczące kontroli badań podwodnych, które na podstawie Konwencji UNESCO z 2001 r. mogą zawierać prawo zakazywania działań nakierowanych na obiekty podwodnego dziedzictwa kulturowego, aby zapobiec naruszeniom własnego prawa suwerena oraz własnej jurysdykcji (art. 10 ust. 2).

Art. 11–12 – Prawa i obowiązki państw na obszarze dna morskiego lub oceanicznego oraz ich podłoża, znajdujących się poza strefą jurysdykcji państwowych

Obszar dna morskiego lub oceanicznego oraz ich podłoża nie podlega suwerenności jakiegokolwiek państwa i znajduje się poza jurysdykcją państwową. Dla tych obszarów

Konwencja UNESCO z 2001 r. wprowadza w zakresie dziedzictwa podwodnego odrębne uregulowania, które podobnie jak w odniesieniu do strefy ekonomicznej i szelfu polegają przede wszystkim na ogólnym obowiązku ochrony dziedzictwa oraz obowiązku informacyjnym, a nadto obowiązkach związanych z bezpośrednią działalnością podwodną.

Podobnie jak w przypadku przepisów dotyczących stref morskich, także przepisy Konwencji UNESCO z 2001 r. poświęcone obszarowi dna morskiego i oceanicznego nie stoją w sprzeczności z prawem polskim, ale realizacja ustanowionego przez umowę międzynarodową szerokiego obowiązku informacyjnego będzie wymagała uzupełnienia przepisów prawa polskiego. W szczególności dotyczyć to będzie określenia trybu spełnienia tego obowiązku w stosunku do pozostałych Państw-Stron oraz przedstawicieli UNESCO.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 Konwencji UNESCO z 2001 r., w razie zgłoszenia przez kilka Państw-Stron zainteresowania udziałem w konsultacjach dotyczących nowo odkrytego podwodnego dziedzictwa kulturowego w Obszarze lub zamiaru podjęcia działań nakierowanych na to dziedzictwo, Dyrektor Generalny UNESCO zaprosi te państwa do wyznaczenia Państwa, które będzie koordynować wspomniane konsultacje, a także wszelkie podejmowane w ich wyniku działania oraz wydawać związane z nimi pozwolenia (Państwo Koordynujące). W związku z powyższym należy zapewnić prawne podstawy pełnienia przez Rzeczpospolitą Polską takiej roli, przez powołanie do życia funkcji Koordynatora Krajowego ds. realizacji Konwencji UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego (vide uwagi dot. art. 19 Konwencji).

Art. 14–18 – Obowiązki państw realizowane na ich własnych terytoriach, dotyczące ochrony lub wspomagające ochronę dziedzictwa podwodnego

W Konwencji przewidziano dla państw szereg obowiązków szczegółowych, które mają być przez nie realizowane na ich własnych terytoriach, a których wykonanie umożliwia lub wyraźnie wspomaga ochronę dziedzictwa podwodnego. Należą do nich m.in.: konieczność informowania, podnoszenie świadomości, organizacja szkoleń czy obowiązek wprowadzenia zakazu obrotu obiektami dziedzictwa podwodnego.

Obowiązki te można uznać za uszczegółowienia zalecenia ujętego w art. 14 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, zgodnie z którym „państwa powinny zastosować wszelkie środki by zapobiegać w obrębie swojego terytorium nielegalnemu

odkrywaniu i wydobywaniu podwodnego dziedzictwa kulturowego”. Jako takie nie stoją więc w zasadniczym konflikcie z prawem polskim, ale ich szczegółowa realizacja wymaga uzupełnienia przepisów prawa krajowego, szczególnie w zakresie wprowadzenia zasady *res extra commercium*.

Art. 19 – Obowiązki państw w zakresie współpracy oraz wymiany informacji

Konwencja UNESCO z 2001 r. nakłada na państwa strony obowiązek współpracy i wzajemnej pomocy w zakresie ochrony i zarządzania obiektami podwodnego dziedzictwa kulturowego, w tym, o ile to możliwe, w zakresie współdziałania w obszarze badań, prac wydobywczych, dokumentacji, konserwacji oraz prezentacji rzeczonych obiektów. Powyższe obowiązki nie są sprzeczne z prawem polskim. Wymagają one jedynie uzupełnienia o przepisy realizujące wykonanie tych obowiązków w praktyce.

Wspomniany już wcześniej rozbudowany obowiązek informacyjny jest wprowadzany przez szereg przepisów Konwencji UNESCO z 2001 r. i stanowi on podstawę współpracy państw przy osiągnięciu celów Konwencji. Obowiązek ten został określony precyzyjnie stosownie do rodzaju wód i zdarzeń, jakie w ich obrębie zaszły, a obejmuje informowanie nie tylko odpowiednich do sytuacji państw konwencyjnych, ale w wielu wypadkach także Dyrektora Generalnego UNESCO oraz niekiedy Sekretarza Generalnego Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego. Po ratyfikacji Konwencji UNESCO z 2001 r. Rzeczpospolita Polska musi zatem zapewnić jego realizację. Odpowiednie przepisy powinny być zawarte w nowym rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które wskaże kompetentną instytucję, obciążoną odpowiedzialnością za gromadzenie i przekazywanie informacji wskazanych przez Konwencję w ramach wykonywania obowiązku informacyjnego. Wskazane jest, aby funkcję tę pełniła wyspecjalizowana instytucja doświadczona na polu badania i ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego. Przydzieleniu opisanego zadania będzie towarzyszyć określenie sposobu oraz środków finansowania jego realizacji, w tym także warunków kadrowych, lokalowych i logistycznych. Instytucja ta będzie również odpowiedzialna za praktyczną stronę ewentualnego pełnienia przez Rzeczpospolitą Polską roli Państwa Koordynującego, gdyby do tej roli została wybrana w trybie art. 12 ust. 2 Konwencji.

W związku z powyższymi zobowiązaniami konieczne będzie powołanie do życia funkcji Koordynatora Krajowego ds. realizacji Konwencji UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, który do czasu zgłoszenia w trybie art. 28. rozszerzenia zakresu stosowania Konwencji do wód śródlądowych, będzie sprawował nadzór nad ochroną konwencyjną zabytków podmorskich znajdujących się zarówno w wodach terytorialnych, jak i na obszarze strefy ekonomicznej. Koordynator będzie usytuowany organizacyjnie w strukturze Narodowego Instytutu Dziedzictwa, w ramach specjalnie utworzonego Oddziału Terenowego NID.

Art. 22 – Właściwe władze

W celu zapewnienia właściwej realizacji postanowień Konwencji UNESCO z 2001 r. państwa zobowiązują się powołać do życia właściwe organy lub powierzyć organom już istniejącym zadanie utworzenia, prowadzenia i aktualizacji ewidencji obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego, a także badań i edukacji w tym zakresie. Kluczową rolę będzie pełnił w tym zakresie wspomniany Koordynator Krajowy ds. realizacji Konwencji UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Art. 23–24 – Zgromadzenie Państw-Stron oraz Sekretariat Konwencji

Zgodnie z art. 23 i art. 24 Konwencji UNESCO z 2001 r. Dyrektor Generalny UNESCO przynajmniej raz na dwa lata zwołuje Zgromadzenie Państw-Stron, a Zgromadzenie to może powołać Organ Doradczy do spraw Technicznych i Naukowych złożony z ekspertów wyznaczonych przez Państwa Sygnatariuszy, z uwzględnieniem zasady sprawiedliwej reprezentacji geograficznej oraz potrzeby zrównoważonej reprezentacji obu płci.

Powyższe postanowienia Konwencji UNESCO z 2001 r. nie pozostają w sprzeczności z prawem polskim. Będzie ono wymagać ewentualnie uzupełnienia o przepisy zapewniające realizację tych regulacji, w szczególności w zakresie reprezentacji Rzeczypospolitej Polskiej w Zgromadzeniu oraz Organie Doradczym do spraw Technicznych i Naukowych.

Art. 25 – Rozstrzygnięcie sporów dotyczących Konwencji

Zgodnie z art. 25 wszelkie spory między dwoma lub więcej państwami konwencyjnymi dotyczące jej interpretacji lub stosowania będą rozwiązywane drogą negocjacji w dobrej

wierze lub za pomocą innych wybranych przez spierające się państwa środków pokojowych, a w przypadku niepowodzenia tych prób, drogą mediacji UNESCO lub zgodnie z postanowieniami o rozstrzyganiu sporów zawartymi w części XV Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, bez względu na fakt, czy państwa będące w sporze są jednocześnie stronami tej Konwencji.

Postanowienia regulujące rozstrzyganie sporów dotyczących Konwencji nie są sprzeczne z prawem polskim, tym bardziej że przewidują uruchomienie mechanizmu określonego już w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, której Rzeczpospolita Polska jest stroną.

Art. 26–30 – Postanowienia proceduralne

Postanowienia proceduralne zawarte w Konwencji UNESCO z 2001 r. należą do typowych postanowień zawieranych zwykle w aktach prawa międzynarodowego i nie pozostają w żaden sposób w kolizji z prawem polskim. Konwencja wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od złożenia dokumentu przystąpienia Dyrektorowi Generalnemu UNESCO (art. 27). Ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do Konwencji, a także w dowolnym późniejszym terminie, państwa i terytoria mogą zadeklarować, że załączone do niej Zasady dotyczyć będą ich wód śródlądowych niebędących wodami morskimi (art. 28). Ponadto ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do Konwencji, państwo lub terytorium może złożyć oświadczenie wyłączone z jej obowiązywania określone części swojego terytorium, morskie wody wewnętrzne, wody archipelagowe lub morza terytorialne, z podaniem przyczyn wyłączenia (art. 29).

Obecnie nie jest przewidziane zgłaszanie przez Polskę oświadczeń ani zastrzeżeń modyfikujących terytorialny zasięg Konwencji UNESCO z 2001 r. Fakultatywna deklaracja o stosowaniu zasad Konwencji także do wód śródlądowych zostanie złożona po pełnym dostosowaniu do ich brzmienia przepisów polskiej ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Szacuje się, że stanie się to w ciągu najbliższych dziesięciu lat.

W obowiązującym stanie prawnym do zabytków znajdujących się na obszarze wód śródlądowych zastosowanie mają przepisy ustawy o ochronie zabytków. Dotyczy to w szczególności zasad prowadzenia badań archeologicznych i wszelkich innych działań przy zabytkach, w tym robót budowlanych – ich badanie wymaga każdorazowo pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z uwagi na fakt, że wody

śródlądowe, wraz z gruntami pokrytymi tymi wodami i powierzchnia ziemi, traktowane są przez przepisy powyższej ustawy jednolicie, obiekty nieruchome znajdujące się pod wodą mogą być chronione na równi ze strukturami znajdującymi się wewnątrz lub na powierzchni ziemi, między innymi przez wpis do rejestru zabytków.

Załącznik – zasady regulujące działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe (Zasady konwencyjne)

Do Konwencji UNESCO z 2001 r. dołączone są „Zasady regulujące działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe”, tzw. „Zasady konwencyjne”, które stanowią jej integralną część. Stanowią one międzynarodowy standard postępowania w stosunku do podwodnego dziedzictwa kulturowego, doprecyzowują niektóre postanowienia Konwencji oraz wprowadzają procedury ich realizacji, a zatem podają ujednoliczony w skali światowej model postępowania dla działań podwodnych dotyczących dziedzictwa kulturowego. Nieprzestrzeganie ich winno spotkać się z sankcjami, które wprowadzone będą przez państwa konwencyjne we własnym zakresie, na podstawie art. 17 Konwencji.

Zasady te nie są w żadnym punkcie sprzeczne z prawem polskim. Pozostaje jednak kwestia ich formalnego wprowadzenia do praktyki polskiej przez włączenie ich treści do przepisów odpowiedniej rangi, bądź do odpowiednich regulaminów.

W praktycznym wymiarze oznacza to konieczność nowelizacji przepisów ustawy o ochronie zabytków oraz ustawy z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 397, dalej jako „ustawa o wykonywaniu prac podwodnych”) przez wyłączenie stosowania jej przepisów do prowadzenia badań archeologicznych i prac konserwatorskich i uregulowanie tych zagadnień w ustawie o ochronie zabytków. Zgodnie z aktualnym brzmieniem ustawy o wykonywaniu prac podwodnych, jej przepisów nie stosuje się m.in. do pletwonurkowania w celach badawczych organizowanego przez uczelnie i instytuty badawcze (art. 1 ust. 1 pkt 3). Ponieważ Konwencja UNESCO z 2001 r. wymaga, aby działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe były prowadzone wyłącznie pod kierunkiem i nadzorem, a także przy stałej obecności wykwalifikowanego archeologa podwodnego, posiadającego kompetencje naukowe odpowiednie dla danego projektu (załącznik. Zasada 22), istnieje potrzeba uregulowania zasad wykonywania podwodnych badań

archeologicznych oraz prac konserwatorskich oraz określenia wymaganych kwalifikacji uprawniających do wykonywania tych badań i prac.

Pewnej korekty nie uniknie także obowiązujące rozporządzenie ogólne dotyczące między innymi prowadzenia badań archeologicznych.

W celu realizacji postanowień art. 17 Konwencji UNESCO z 2001 r., w związku z nadaniem obiektom dziedzictwa podwodnego statusu *res extra commercium*, będzie konieczne wprowadzenie karalności za niezgodne z ustawą wejście w posiadanie, puszczanie w obieg, pomaganie w zbyciu lub ukryciu obiektów dziedzictwa podwodnego. Jeżeli wprowadzenie statusu *res extra commercium* zostanie dokonane przez odpowiednie uzupełnienie przepisów ustawy o ochronie zabytków, to sankcje za działania naruszające ten status także winny być zawarte w tej ustawie. Wymagane będzie również wprowadzenie sankcji karnej w przypadku niezrealizowania obowiązku dokonania zgłoszenia odkrycia podwodnego dziedzictwa kulturowego w wodach wyłącznej strefy ekonomicznej lub zamiaru podejmowania działań nakierowanych na to dziedzictwo.

3. Wskazanie przewidywanych skutków politycznych, społecznych, gospodarczych, finansowych i prawnych, związanych z wejściem w życie Konwencji UNESCO z 2001 r., wraz z określeniem źródeł finansowania

Ratyfikacja Konwencji UNESCO z 2001 r. będzie mieć pozytywne skutki polityczne, społeczne i gospodarcze. Przez jej ratyfikację Rzeczpospolita Polska dołączy do grona państw stosujących najwyższe międzynarodowe standardy ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, opracowane przez UNESCO. Wpłynie to pozytywnie na wizerunek i pozycję Rzeczypospolitej Polskiej zarówno w UNESCO, jak i na arenie międzynarodowej. Ratyfikacja Konwencji zwiększy też społeczne zainteresowanie problematyką podwodnego dziedzictwa kulturowego, co będzie mieć korzystny wpływ na rozwój dziedzin gospodarki związanych z tą tematyką, w szczególności turystyki podwodnej.

Sama ratyfikacja Konwencji UNESCO z 2001 r. nie wiąże się z poniesieniem wydatków budżetowych, jednak skutki takie niesie za sobą konieczność wypełnienia szeregu nakładanych przez Konwencję obowiązków. Będą one związane z fakultatywnym podjęciem działań, które można podzielić na następujące kategorie:

- powołanie do życia funkcji koordynatora krajowego ds. realizacji Konwencji UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego,
- prowadzenie inwentaryzacji obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego,
- wprowadzenie kursu nurkowania naukowego do programu archeologicznych studiów magisterskich począwszy od 2020 r., celem wykształcenia 10 absolwentów rocznie z odpowiednimi uprawnieniami.

Łączny limit wydatków				
(kwoty w mln zł zwaloryzowane wskaźnikiem CPI)				
	Rok	Kwota wydatków do poniesienia w ramach cz. 24 i 28 budżetu	Kwota wydatków do poniesienia bez ratyfikacji	Wzrost kwotowy wydatków budżetowych względem stanu sprzed ratyfikacji
1	2020	0,00	0,00	-
2	2021	0,16	0,00	0,16
3	2022	1,03	0,00	1,03
4	2023	1,38	0,00	1,38
5	2024	1,42	0,00	1,42
6	2025	1,45	0,00	1,45
7	2026	1,49	0,00	1,49
8	2027	1,53	0,00	1,53
9	2028	1,56	0,00	1,56
10	2029	1,60	0,00	1,60
	Razem dla 10 lat funkcjonowania zmian wynikających z ustawy ratyfikacyjnej	11,62	0,00	11,62

Powyższe działania mają swoje źródła finansowania wydatków odpowiednio w:

- części 24 budżetu państwa – zorganizowanie funkcji koordynatora

- w roku 2021 – 152 tysiące zł w cenach stałych z roku 2019
- kolejne dziewięć lat – po 102 tysiące zł /rocznie w cenach stałych z roku 2019.
- części 24 budżetu państwa – inwentaryzacja obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego
  - w latach 2022–2029 – 851 tysięcy zł rocznie w cenach stałych z roku 2019.
- części 28 budżetu państwa – zapewnienie kadr z kompetencjami nurkowymi dla służb ochrony zabytków (wymagane uzgodnienia z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego)
  - w latach 2022–2029 – 300 tysięcy zł rocznie w cenach stałych z roku 2019.

Wydatki budżetu państwa związane z Konwencją zostaną pokryte w ramach limitu wydatków zaplanowanych dla poszczególnych części budżetowych na dany rok, bez konieczności ich powiększania, a ratyfikacja Konwencji nie będzie stanowiła podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel.

Podstawą powyższych kalkulacji były dane otrzymane od ekspertów w dziedzinie archeologii podwodnej oraz nurkowania. Koszt zorganizowania funkcji koordynatora obejmuje jego wynagrodzenie, uśrednione roczne koszty delegacji, związanych z udziałem w pracach organów Konwencji, a także wydatki na infrastrukturę w siedzibie koordynatora w pierwszym roku.

Koszty inwentaryzacji stanowisk zostały wskazane zgodnie z informacjami, przekazanymi przez ekspertów z Narodowego Muzeum Morskiego i obejmują wynajęcie statku wraz z zakontraktowaną załogą nurków i archeologów podwodnych. Koszt nurkowania jest powiązany z głębokością i oddaleniem od portu, kosztami paliwa i ubezpieczeniem (w stawce wynajmu statku). Założone średnioroczne tempo penetracji wód Bałtyku – do 10 stanowisk w sezonie.

Koszt szkolenia nurkowego na archeologicznych studiach wyższych został wskazany po konsultacjach z przedstawicielami Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Wydatki powyższe zostały zwaloryzowane zaktualizowanym wskaźnikiem CPI, a wynik tej kalkulacji znajduje się w powyższej tabeli, prezentującej łączny limit wydatków związanych z ratyfikacją, w horyzoncie 10-letnim wynoszący 11 mln 620 tys. zł.¹⁾

---

¹⁾ Z uwagi na to, że termin związania Konwencją jest trudny do określenia, założono, że w roku 2020 nie przypisuje się jej żadnych wydatków związanych z jej wykonywaniem.

Konwencja będzie wymagać wprowadzenia zmian w następujących aktach prawa wewnętrznego dotyczących dziedzin objętych zakresem Konwencji:

- 1) ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami polegających na:
  - uregulowaniu zasad wykonywania podwodnych badań archeologicznych oraz prac konserwatorskich,
  - określenia wymaganych kwalifikacji uprawniających do wykonywania tych badań i prac,
  - wprowadzenie statusu *res extra commercium* dla obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego,
  - wprowadzeniu zakazu wykorzystywania podwodnego dziedzictwa kulturowego w celach komercyjnych,
  - wprowadzenie karalności za niezgodne z ustawą wejście w posiadanie, puszczenie w obieg, pomaganie w zbyciu lub ukryciu obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego;
- 2) ustawie z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, polegających na:
  - wprowadzeniu obowiązku zgłaszania organom administracji morskiej każdorazowego odkrycia w wyłącznej strefie ekonomicznej obiektu podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz zamiaru podjęcia jakiegokolwiek działania związanego z tym dziedzictwem,
  - wprowadzeniu systemu zezwoleń na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej,
  - wprowadzeniu sankcji karnej w przypadku niezrealizowania obowiązku dokonania zgłoszenia;
- 3) ustawie z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych polegającej na wyłączeniu stosowania jej przepisów do prowadzenia badań archeologicznych i prac konserwatorskich;
- 4) ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne polegającej na wprowadzeniu obowiązku wykonywania inwestycji w obrębie wód, eksploatacji urządzeń wodnych i gospodarowania wodami, w sposób eliminujący albo zmniejszający negatywne oddziaływania tego rodzaju przedsięwzięć na dziedzictwo podwodne;

- 5) rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie określania sposobu postępowania z mieniem wydobywym z morza przez określenie odrębnego sposobu postępowanie z rzeczami o wartości zabytkowej (zgodnie z wprowadzoną zasadą *res extra commercium*).

4. Wyjaśnienie wyboru trybu związania Rzeczypospolitej Polskiej Konwencją UNESCO z 2001 r. oraz wyjaśnienia końcowe

Konwencja dotyczy spraw uregulowanych w ustawie, tym samym związanie Rzeczypospolitej Polskiej jej postanowieniami nastąpi w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Konwencja dotyczy organów władzy państwowej odpowiedzialnych za tworzenie prawa i prowadzenie polityki kulturalnej, zobowiązując te organy do wprowadzenia takich uregulowań oraz prowadzenia takiej polityki, aby sprzyjały one ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego. Z uwagi na przedmiot Konwencja UNESCO z 2001 r. dotyczy w szczególności Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako organu odpowiedzialnego za sprawy kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w administracji rządowej.

Konwencja w pewnym zakresie będzie dotyczyć podmiotów prawa prywatnego – osób fizycznych i prawnych, w tym nakładać nowe obowiązki na te podmioty. Postanowienia Konwencji UNESCO z 2001 r. odnoszą się do wód morza terytorialnego oraz morskich wód wewnętrznych, co do których każdemu przysługuje prawo do powszechnego z nich korzystania. Powszechne korzystanie z wód służy do zaspokajania potrzeb osobistych, gospodarstwa domowego lub rolnego, a także do wypoczynku, uprawiania turystyki, sportów wodnych oraz amatorskiego połowu ryb. Należy założyć, że dopuszczalny zakres korzystania z wód będzie mógł w konkretnych przypadkach podlegać ograniczeniu ze względu na ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Wdrożenie postanowień Konwencji może również w nielicznych przypadkach powodować nieznaczne ograniczenia w zakresie korzystania z nieruchomości położonych w morskim pasie nadbrzeżnym, w tym nieruchomości stanowiących własność prywatną.

Wykaz państw, które stały się stronami Konwencji UNESCO o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, sporządzonej w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.

(stan na dzień 27 kwietnia 2020 r.)

1. Republika Albania	19 marca 2009 r.
2. Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna	26 lutego 2015 r.
3. Antigua and Barbuda	25 kwietnia 2013 r.
4. Królestwo Arabii Saudyjskiej	13 listopada 2015 r.
5. Republika Argentyńska	19 lipca 2010 r.
6. Królestwo Bahrajnu	7 marca 2014 r.
7. Barbados	2 października 2008 r.
8. Królestwo Belgii	5 sierpnia 2013 r.
9. Republika Beninu	4 sierpnia 2011 r.
10. Wielonarodowe Państwo Boliwia	24 lutego 2017 r.
11. Bośnia i Hercegowina	22 kwietnia 2009 r.
12. Republika Bułgarii	6 października 2003 r.
13. Republika Chorwacji	1 grudnia 2004 r.
14. Czarnogóra	18 lipca 2008 r.
15. Arabska Republika Egiptu	30 sierpnia 2017 r.
16. Republika Ekwadoru	1 grudnia 2006 r.
17. Republika Francuska	7 lutego 2013 r.
18. Republika Gabońska	1 lutego 2010 r.
19. Republika Ghany	20 stycznia 2016 r.
20. Grenada	15 stycznia 2009 r.
21. Republika Gwatemali	3 listopada 2015 r.
22. Republika Gwinei Bissau	7 marca 2016 r.
23. Kooperacyjna Republika Gujany	28 kwietnia 2014 r.
24. Republika Haiti	9 listopada 2009 r.
25. Królestwo Hiszpanii	6 czerwca 2005 r.
26. Republika Hondurasu	23 lipca 2010 r.
27. Islamska Republika Iranu	16 czerwca 2009 r.
28. Jamajka	9 sierpnia 2011 r.
29. Jordańskie Królestwo Haszymidzkie	2 grudnia 2009 r.
30. Królestwo Kambodży	22 listopada 2007 r.
31. Demokratyczna Republika Konga	28 września 2010 r.
32. Republika Kostaryki	27 kwietnia 2018 r.
33. Republika Kuby	26 maja 2008 r.
34. Państwo Kuwejt	30 maja 2017 r.
35. Republika Libańska	8 stycznia 2007 r.
36. Państwo Libia	23 czerwca 2005 r.
37. Republika Litewska	12 czerwca 2006 r.
38. Republika Madagaskaru	19 stycznia 2015 r.
39. Królestwo Marokańskie	20 czerwca 2011 r.
40. Meksykańskie Stany Zjednoczone	5 lipca 2006 r.
41. Sfederowane Stany Mikronezji	19 kwietnia 2018 r.
42. Republika Namibii	9 marca 2011 r.
43. Federalna Republika Nigerii	21 października 2005 r.
44. Niue	15 listopada 2019 r.
45. Palestyna	8 grudnia 2011 r.
46. Republika Panamy	20 maja 2003 r.
47. Republika Paragwaju	7 września 2006 r.
48. Republika Portugalska	21 września 2006 r.
49. Republika Południowej Afryki	12 maja 2015 r.
50. Rumunia	31 lipca 2007 r.
51. Federacja Saint Kitts i Nevis	3 grudnia 2009 r.
52. Saint Lucia	1 lutego 2007 r.
53. Saint Vincent i Grenadyny	8 listopada 2010 r.
54. Republika Słowacka	11 marca 2009 r.
55. Republika Słowenii	18 września 2008 r.

56. Szwajcaria	25 października 2019 r.
57. Republika Togijska	7 czerwca 2013 r.
58. Republika Trynidadu i Tobago	27 lipca 2010 r.
59. Republika Tunezyjska	15 stycznia 2009 r.
60. Ukraina	27 grudnia 2006 r.
61. Węgry	19 marca 2014 r.
62. Republika Włoska	8 stycznia 2010 r.
63. Republika Zielonego Przylądka	26 marca 2019 r.

**KONWENCJA UNESCO
O OCHRONIE PODWODNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO,
SPORĄDZONA W PARYŻU DNIA 2 LISTOPADA 2001 R.**

Konferencja Generalna Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, która zebrała się w Paryżu w dniach od 15 października do 3 listopada 2001 roku, na swej trzydziestej pierwszej sesji,

uznając znaczenie podwodnego dziedzictwa kulturowego jako integralnej części dziedzictwa kulturowego ludzkości i szczególnie ważnego elementu w historii ludów, narodów oraz stosunków między nimi dotyczących ich wspólnego dziedzictwa,

zdając sobie sprawę ze znaczenia ochrony i zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz z tego, że odpowiedzialność za nie spoczywa na wszystkich Państwach,

dostrzegając wzrost publicznego zainteresowania podwodnym dziedzictwem kulturowym oraz społecznej świadomości jego wartości,

przekonana o znaczeniu badań, informacji oraz edukacji dla ochrony i zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego,

przekonana o powszechnym prawie do czerpania edukacyjnych i rekreacyjnych korzyści wynikających z odpowiedzialnego i nieniszczącego dostępu do podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*, a także o wartości społecznej edukacji, przyczyniającej się do zwiększenia świadomości i uznania oraz ochrony tego dziedzictwa,

świadoma faktu zagrożenia podwodnego dziedzictwa kulturowego przez nieuprawnione działania wobec niego, oraz potrzeby podjęcia bardziej zdecydowanych środków, aby zapobiegać takim działaniom,

świadoma potrzeby podejmowania odpowiednich środków w sytuacji, gdy działania uprawnione przypadkowo mogą negatywnie wpływać na podwodne dziedzictwo kulturowe,

głęboko zaniepokojona rosnącą komercyjną eksploatacją podwodnego dziedzictwa kulturowego, a w szczególności niektórymi działaniami mającymi na celu sprzedaż, kupno lub wymianę obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego,

świadoma dostępności zaawansowanych technologii zwiększających możliwości odkrywania oraz dostępu do podwodnego dziedzictwa kulturowego,

wierząc, że współpraca między Państwami, organizacjami międzynarodowymi, instytucjami naukowymi, organizacjami zrzeszającymi profesjonalistów, archeologami, nurkami oraz innymi zainteresowanymi stronami, a także ogółem społeczeństwa, jest niezbędną dla ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego,

mając na uwadze fakt, że badania, wydobywanie oraz ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego wymagają dostępności i zastosowania specjalistycznych metod badawczych oraz wykorzystania odpowiednich technik i sprzętu, a także zaawansowanych umiejętności specjalistycznych, co wskazuje na konieczność wprowadzenia ujednoczonych kryteriów regulujących,

dostrzegając potrzebę kodyfikacji oraz stopniowego opracowywania zasad dotyczących ochrony i zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego, w zgodzie z praktyką i prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją UNESCO dotyczącą środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, z dnia 14 listopada 1970 roku, z Konwencją UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, z dnia 16 listopada 1972 roku oraz z

Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza, z dnia 10 grudnia 1982 roku, zdecydowana, aby poprawić na szczeblu międzynarodowym, regionalnym oraz krajowym efektywność środków dla zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ* lub, jeśli to konieczne dla celów badawczych lub ochronnych, wydobywania z należytą ostrożnością podwodnego dziedzictwa kulturowego, postanowiwszy podczas swej dwudziestej dziewiątej sesji, że problematyka ta winna stać się przedmiotem konwencji międzynarodowej, przyjmuje niniejszą Konwencję w dniu drugiego listopada 2001 roku.

Artykuł 1 – Definicje

Dla celów niniejszej Konwencji:

1. (a) „Podwodne dziedzictwo kulturowe” oznacza wszelkie ślady egzystencji ludzkiej mające charakter kulturowy, historyczny lub archeologiczny, które pozostawały lub pozostają całkowicie lub częściowo pod wodą, okresowo lub stale, przez co najmniej 100 lat, w tym:
  - (i) stanowiska, budowle, obiekty, artefakty oraz szczątki ludzkie, wraz z ich kontekstem archeologicznym i przyrodniczym;
  - (ii) statki, samoloty oraz inne pojazdy lub ich części, ładunek lub inna zawartość, wraz z ich kontekstem archeologicznym i przyrodniczym; oraz
  - (iii) przedmioty o charakterze prehistorycznym.
- (b) Rurociągi i kable umieszczone na dnie morskim nie stanowią podwodnego dziedzictwa kulturowego.
- (c) Instalacje, niebędące rurociągami i kablami, umieszczone na dnie morskim i nadal używane, nie stanowią podwodnego dziedzictwa kulturowego.
2. (a) „Państwa-Strony” oznaczają Państwa, które wyraziły zgodę na związanie niniejszą Konwencją, oraz w stosunku do których niniejsza Konwencja weszła w życie.
- (b) Konwencję niniejszą stosuje się *mutatis mutandis* do tych terytoriów, o których mowa w artykule 26, ustęp 2 litera (b), które stają się Stronami niniejszej Konwencji zgodnie z warunkami określonymi w tymże ustępie, i w tym zakresie określenie „Państwa-Strony” odnosi się do tychże terytoriów.
3. „UNESCO” oznacza Organizację Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.
4. „Dyrektor Generalny” oznacza Dyrektora Generalnego UNESCO.
5. „Obszar” oznacza znajdujące się poza granicami jurysdykcji państwowej dno mórz i oceanów oraz ich podziemie.
6. „Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe” oznaczają działania, których głównym obiektem jest podwodne dziedzictwo kulturowe i które mogą, pośrednio lub bezpośrednio, fizycznie naruszyć lub w inny sposób uszkodzić podwodne dziedzictwo kulturowe.
7. „Działania przypadkowo oddziałujące na podwodne dziedzictwo kulturowe” oznaczają działania, które mogą fizycznie naruszyć lub uszkodzić podwodne dziedzictwo kulturowe,

choć nie jest ono głównym, ani jednym z kilku, przedmiotem tych działań.

8. „Statki i samoloty państwowe” oznaczają okręty wojenne oraz inne statki lub samoloty będące własnością Państwa lub przez nie używane, które w chwili zatonięcia były wykorzystywane wyłącznie dla niekomercyjnych celów państwowych, które jako takie zostały zidentyfikowane oraz spełniają kryteria definicji podwodnego dziedzictwa kulturowego.

9. „Zasady” oznaczają Zasady dotyczące działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, zgodnie z artykułem 33 niniejszej Konwencji.

Artykuł 2 - Cele i zasady ogólne

1. Celem niniejszej Konwencji jest zapewnienie i zwiększenie ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego.

2. Państwa-Strony będą współpracować w zakresie ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego.

3. Państwa-Strony będą zachowywać podwodne dziedzictwo kulturowe dla dobra ludzkości, zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji.

4. Państwa-Strony będą, osobno lub wspólnie, w zależności od sytuacji, podejmować wszelkie odpowiednie środki, zgodne z niniejszą Konwencją oraz prawem międzynarodowym, niezbędne dla ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, wykorzystując w tym celu najlepsze praktyczne środki, jakimi dysponują i stosownie do swoich możliwości.

5. Zachowanie podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ* będzie priorytetem w stosunku do zezwalania na lub podejmowania jakichkolwiek działań nakierowanych na to dziedzictwo.

6. Wydobyte obiekty podwodnego dziedzictwa kulturowego będą przechowywane, konserwowane oraz zarządzane w sposób zapewniający ich długotrwałe zachowanie.

7. Podwodne dziedzictwo kulturowe nie może być wykorzystywane w celach komercyjnych.

8. Zgodnie z praktyką poszczególnych Państw oraz prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza, żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie powinno być interpretowane jako zmieniające normy prawa międzynarodowego oraz praktykę Państw w zakresie suwerennych immunitetów, a także praw danego Państwa do jego statków lub samolotów państwowych.

9. Państwa-Strony zapewnią, aby szczątkom ludzkim spoczywającym w wodach morskich okazywano należyty szacunek.

10. Należy zachęcać do odpowiedzialnego i nieniszczącego dostępu do podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*, w celu jego obserwowania i dokumentowania, aby podnieść świadomość społeczną, uznanie oraz ochronę tego dziedzictwa, o ile taki dostęp da się pogodzić z jego ochroną i zarządzaniem.

11. Żadna czynność ani działanie podjęte na podstawie niniejszej Konwencji, nie będzie stanowić podstawy do występowania z roszczeniem, podważania lub kwestionowania suwerenności lub jurysdykcji państwowej.

Artykuł 3 – Powiązania między niniejszą Konwencją a Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza

Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie narusza praw, jurysdykcji oraz obowiązków Państw wynikających z prawa międzynarodowego, w tym również z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza. Niniejszą Konwencję należy interpretować i stosować w kontekście oraz w sposób zgodny z prawem międzynarodowym, w tym również z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza.

Artykuł 4 – Powiązania z prawem o ratownictwie morskim i prawem o znaleziskach

Żadne działanie związane z podwodnym dziedzictwem kulturowym, którego dotyczy niniejsza Konwencja, nie podlega prawu o ratownictwie morskim ani prawu o znaleziskach, chyba że:

- (a) właściwe władze wydadzą na to pozwolenie, oraz
- (b) jest to całkowicie zgodne z niniejszą Konwencją, oraz
- (c) zapewni to, w przypadku wydobycia podwodnego dziedzictwa kulturowego maksymalną jego ochronę.

Artykuł 5 - Działania przypadkowo oddziałujące na podwodne dziedzictwo kulturowe

Każde Państwo-Strona będzie podejmować najlepsze praktyczne środki, jakimi dysponuje, w celu zapobiegania lub minimalizowania negatywnych skutków, które mogą zostać wywołane pod jego jurysdykcją przez działania przypadkowo oddziałujące na podwodne dziedzictwo kulturowe.

Artykuł 6 - Umowy dwustronne, regionalne oraz wielostronne

1. Zachęca się Państwa-Strony do zawierania umów dwustronnych, regionalnych lub innych umów wielostronnych, a także aby rozszerzały już zawarte umowy, w celu zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego. Wszelkie takie umowy muszą być w pełni zgodne z postanowieniami niniejszej Konwencji i nie umniejszać jej uniwersalnego charakteru. Państwa mogą w takich umowach przyjmować zasady i regulacje, które zapewnią lepszą ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego, w stosunku do tych przyjętych w niniejszej Konwencji.
2. Strony takich dwustronnych, regionalnych oraz wielostronnych umów mogą zapraszać do przystąpienia do tych umów Państwa, które mają dający się potwierdzić związek z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie związek o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym.
3. Konwencja niniejsza nie zmienia praw i obowiązków Państw-Stron, dotyczących ochrony zatopionych statków, jakie wynikają z umów dwustronnych, regionalnych lub innych umów wielostronnych zawartych przed jej przyjęciem, a w szczególności tych, które są zgodne z celami niniejszej Konwencji.

Artykuł 7 - Podwodne dziedzictwo kulturowe w wodach wewnętrznych, wodach archipelagowych i morzu terytorialnym

1. Państwa-Strony, wykonując swoją suwerenność, mają wyłączne prawo regulacji i zezwalania na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe znajdujące się w ich wodach wewnętrznych, wodach archipelagowych oraz morzu terytorialnym.

2. Bez uszczerbku dla innych umów międzynarodowych oraz norm prawa międzynarodowego dotyczących ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, Państwa-Strony będą wymagać stosowania Zasad w działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, znajdujące się w ich wodach terytorialnych, wodach archipelagowych oraz morzu terytorialnym.

3. Wykonując swoją suwerenność na wodach archipelagowych oraz na morzu terytorialnym, i uznając ogólną praktykę między państwami, Państwa-Strony, mając na względzie współpracę w zakresie stosowania najlepszych metod ochrony państwowych statków i samolotów, powinny informować właściwe Państwo-Stronę niniejszej Konwencji oraz, w stosownych przypadkach, inne Państwa, które mają dający się potwierdzić związek, szczególnie związek o charakterze kulturowym, historycznym lub archeologicznym, o odkryciu takich możliwych do zidentyfikowania państwowych statków i samolotów.

Artykuł 8 - Podwodne dziedzictwo kulturowe w strefie przyległej

Bez uszczerbku dla i w uzupełnieniu artykułów 9 i 10 oraz w zgodzie z artykułem 303, ustęp 2 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, Państwa-Strony mogą regulować i zezwalać na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe, znajdujące się w strefie przyległej. Czyniąc to, będą one wymagać, aby były stosowane Zasady.

Artykuł 9 - Zgłaszanie i powiadamianie w odniesieniu do wyłącznej strefy ekonomicznej oraz szelfu kontynentalnego

1. Wszystkie Państwa-Strony są odpowiedzialne za ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego, znajdującego się w wyłącznej strefie ekonomicznej oraz na szelfie kontynentalnym zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji.

Wobec tego:

- (a) Państwo-Strona będzie wymagać od swoich obywateli oraz kapitanów statków pływających pod swoją banderą zgłaszania odkryć podwodnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się w wodach jego wyłącznej strefy ekonomicznej lub na jego szelfie kontynentalnym, a także o zamiarach podejmowania działań nakierowanych na to dziedzictwo.
- (b) w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym innego Państwa-Strony:
  - (i) Państwa-Strony będą wymagać od obywatela lub kapitana statku zgłoszenia im oraz temu innemu Państwu-Stronie takiego odkrycia lub działań;
  - (ii) albo, Państwo-Strona będzie wymagać od obywatela lub kapitana statku zgłoszenia mu takiego odkrycia lub działań oraz zapewniać skuteczne i szybkie przekazanie takiego zgłoszenia wszystkim innym Państwom-Stronom.

2. Składając dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia Państwo-Strona określi sposób przekazywania zgłoszeń, o których mowa w ustępie 1 litera (b) niniejszego artykułu.
3. Państwo-Strona będzie powiadamiać Dyrektora Generalnego o odkryciach lub działaniach zgłoszonych na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu.
4. Dyrektor Generalny bezzwłocznie udostępni wszystkim Państwom-Stronom wszelkie informacje otrzymane zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu.
5. Każde Państwo-Strona może oświadczyć Państwu-Stronie, w którego wyłącznej strefie ekonomicznej lub na którego szelfie kontynentalnym znajduje się podwodne dziedzictwo kulturowe, o swoim zainteresowaniu udziałem w konsultacjach w sprawie zapewnienia efektywnej ochrony temu podwodnemu dziedzictwu kulturowemu. Takie oświadczenie będzie oparte na dającym się potwierdzić związku z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie związku o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym.

Artykuł 10 - Ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego w wyłącznej strefie ekonomicznej i na szelfie kontynentalnym

1. Pozwolenia na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe znajdujące się w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym nie będą wydawane inaczej, niż zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.
2. Państwo-Strona, w którego wyłącznej strefie ekonomicznej lub na którego szelfie kontynentalnym znajduje się podwodne dziedzictwo kulturowe, ma prawo zakazać lub zezwolić na działania nakierowane na to dziedzictwo, aby zapobiec naruszeniom własnych suwerennych praw lub jurysdykcji, gwarantowanych przez prawo międzynarodowe, w tym Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza.
3. W przypadku odkrycia podwodnego dziedzictwa kulturowego lub zamiaru prowadzenia działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym Państwa-Strony, to Państwo-Strona będzie:
  - (a) prowadzić konsultacje ze wszystkimi innymi Państwami-Stronami, które zgodnie z artykułem 9 ustęp 5 oświadczyły o swoim zainteresowaniu udziałem, w sprawie zapewnienia najlepszej ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego;
  - (b) koordynować takie konsultacje jako „Państwo Koordynujące”, chyba że wyraźnie oświadczy, że nie zamierza tego robić, i w takim przypadku Państwa-Strony, które zgodnie z artykułem 9 ustęp 5 oświadczyły o swoim zainteresowaniu udziałem, wyznaczą inne Państwo Koordynujące.
4. Bez uszczerbku dla obowiązku wszystkich Państw-Stron ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego wszelkimi możliwymi do zastosowania środkami, podejmowanymi zgodnie z prawem międzynarodowym, w celu zapobieżenia bezpośredniemu zagrożeniu podwodnego dziedzictwa kulturowego, w tym jego rabowaniu, Państwo Koordynujące może podjąć możliwe do zastosowania środki i/lub wydać wszelkie niezbędne pozwolenia zgodnie z niniejszą Konwencją oraz, jeśli to konieczne przed odbyciem konsultacji, zapobiec bezpośredniemu zagrożeniu podwodnego dziedzictwa kulturowego, czy to wynikającemu z działalności ludzkiej, czy będącemu skutkiem innych przyczyn, w tym rabunku. Podejmując takie środki Państwo Koordynujące może zwrócić się z prośbą o pomoc do innych Państw-Stron.

5. Państwo Koordynujące:
- (a) podejmuje środki ochronne, które były uzgodnione przez Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona podjęło te środki;
  - (b) wyda wszelkie niezbędne pozwolenia na realizację uzgodnionych środków zgodnie z Zasadami, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona wydało te pozwolenia;
  - (c) może przeprowadzić wszelkie niezbędne badania przygotowawcze podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz wyda wszelkie niezbędne dla ich przeprowadzenia pozwolenia, a także bezzwłocznie poinformuje o wynikach Dyrektora Generalnego, który z kolei bez zwłoki udostępni te informacje innym Państwom-Stronom.
6. Koordynując konsultacje, podejmując środki, prowadząc badania przygotowawcze i/lub wydając pozwolenia stosownie do niniejszego artykułu, Państwo Koordynujące będzie działać w imieniu Państw-Stron jako całości, nie zaś we własnym interesie. Żadne takie działanie nie może samo w sobie stanowić podstawy do roszczenia sobie specjalnych lub jurysdykcyjnych praw, niewynikających z prawa międzynarodowego, w tym z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza.
7. Z zastrzeżeniem postanowień ustępów 2 i 4 niniejszego artykułu, żadne działania nakierowane na państwowe statki i samoloty nie będą prowadzone bez zgody Państwa bandery oraz współpracy z Państwem Koordynującym.

Artykuł 11 - Zgłaszanie i powiadamianie w odniesieniu do Obszaru

1. Państwa-Strony są odpowiedzialne za ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego w Obszarze zgodnie z niniejszą Konwencją oraz artykułem 149 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza. Stosownie do tego, kiedy obywatel lub statek pod banderą Państwa-Strony odkryje w Obszarze podwodne dziedzictwo kulturowe lub ma zamiar podjęcia działań nakierowanych na to dziedzictwo, Państwo-Strona będzie wymagać, aby jego obywatel lub kapitan statku zgłosił mu takie odkrycie lub działanie.
2. Państwa-Strony będą powiadamiać Dyrektora Generalnego oraz Sekretarza Generalnego Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego o zgłoszonych im odkryciach lub działaniach.
3. Dyrektor Generalny bezzwłocznie udostępni wszystkim Państwom-Stronom wszelkie takie informacje otrzymane od Państw-Stron.
4. Każde Państwo-Strona może oświadczyć Dyrektorowi Generalnemu o swoim zainteresowaniu udziałem w konsultacjach w sprawie zapewnienia efektywnej ochrony temu podwodnemu dziedzictwu kulturowemu. Takie oświadczenie musi być oparte na dającym się potwierdzić związku z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, mając w szczególności na uwadze specjalne prawa Państw jego kulturalnego, historycznego lub archeologicznego pochodzenia.

Artykuł 12 - Ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego w Obszarze

1. Pozwolenia na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe znajdujące się w Obszarze nie będą wydawane inaczej, niż zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.
2. Dyrektor Generalny zaprasza wszystkie Państwa-Strony, które zgodnie z artykułem 11 ustęp 4 oświadczyły o swoim zainteresowaniu udziałem, do konsultacji w sprawie zapewnienia najlepszej ochrony podwodnemu dziedzictwu kulturowemu oraz aby wyznaczyć Państwo-Stronę, które będzie koordynować takie konsultacje jako „Państwo Koordynujące”. Do udziału w konsultacjach Dyrektor Generalny zaprasza także Międzynarodową Organizację Dna Morskiego.
3. Wszystkie Państwa-Strony mogą podjąć wszelkie możliwe do zastosowania środki zgodne z niniejszą Konwencją, jeśli to konieczne przed odbyciem konsultacji, aby zapobiec bezpośredniemu zagrożeniu podwodnego dziedzictwa kulturowego, czy to wynikającemu z działalności ludzkiej, czy będącemu skutkiem innych przyczyn, w tym rabunku.
4. Państwo Koordynujące:
  - (a) podejmuje środki ochronne, które były uzgodnione przez Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona podjęło te środki; oraz
  - (b) wyda wszelkie niezbędne pozwolenia na realizację uzgodnionych środków zgodnie z niniejszą Konwencją, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona wydało te pozwolenia.
5. Państwo Koordynujące może przeprowadzić wszelkie niezbędne badania przygotowawcze podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz wyda wszelkie niezbędne dla ich przeprowadzenia pozwolenia, a także bezzwłocznie poinformuje o ich wynikach Dyrektora Generalnego, który z kolei bez zwłoki udostępni te informacje innym Państwom-Stronom.
6. Koordynując konsultacje, podejmując środki, prowadząc badania przygotowawcze i/lub wydając pozwolenia na podstawie niniejszego artykułu, Państwo Koordynujące będzie działać dla dobra całej ludzkości, w imieniu wszystkich Państw-Stron. W odniesieniu do danego podwodnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności będzie się mieć na uwadze specjalne prawa Państw jego kulturalnego, historycznego lub archeologicznego pochodzenia.
7. Żadne Państwo-Strona nie podejmie ani nie zezwoli na działania nakierowane na statki lub samoloty państwowe w Obszarze bez zgody Państwa bandery.

Artykuł 13 – Immunitet

Okręty wojenne oraz inne państwowe okręty i samoloty wojskowe, którym przysługuje immunitet, eksploatowane w celach niekomercyjnych, realizujące swe rutynowe działania i nieuczestniczące w działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, nie są zobowiązane do zgłaszania odkryć obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego w myśl artykułów 9, 10, 11 i 12 niniejszej Konwencji. Państwa-Strony zapewnią jednakże, przez podjęcie odpowiednich środków, nieszkodzących działaniom oraz potencjałowi

operacyjnemu okrętów lub innych państwowych okrętów lub samolotów wojskowych, którym przysługuje immunitet, i eksploatowanych w celach niekomercyjnych, w zakresie w jakim będzie to uzasadnione i możliwe do zastosowania, że będą one zgodne z artykułami 9, 10, 11 i 12 niniejszej Konwencji.

Artykuł 14 - Kontrolowanie wwozu na terytorium, handlu i posiadania

Państwa-Strony podejmą środki zapobiegające wwozowi na ich terytorium, handlowi lub posiadaniu obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego, nielegalnie wywiezionych lub/i wydobytych, jeśli wydobyć to było sprzeczne z niniejszą Konwencją.

Artykuł 15 - Niekorzystanie z obszarów podlegających jurysdykcji Państw-Stron

Państwa-Strony podejmą środki zakazujące korzystania z ich terytorium, w tym z ich portów morskich, a także sztucznych wysp, instalacji i budowli podlegających ich wyłącznej jurysdykcji lub kontroli, w celu prowadzenia jakichkolwiek działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe niezgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 16 – Środki stosowane wobec obywateli i statków

Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe do zastosowania środki w celu zapewnienia, że ich obywatele oraz statki pływające pod ich banderą nie będą brać udziału w jakichkolwiek działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe w sposób niezgodny z niniejszą Konwencją.

Artykuł 17 – Sankcje

1. Każde Państwo-Strona wprowadzi sankcje za naruszenia odnoszące się do środków, które podjęło w celu realizacji postanowień niniejszej Konwencji.
2. Sankcje stosowane za te naruszenia powinny być odpowiednio surowe, aby zapewnić skuteczność niniejszej Konwencji i przeciwdziałać naruszeniom bez względu na miejsce ich występowania, oraz aby pozbawić sprawców korzyści z nielegalnego działania.
3. Państwa-Strony będą współpracować w celu zapewnienia stosowania sankcji, nałożonych na podstawie niniejszego artykułu.

Artykuł 18 - Konfiskata i dysponowanie podwodnym dziedzictwem kulturowym

1. Każde Państwo-Strona podejmie środki umożliwiające konfiskatę na jego terytorium podwodnego dziedzictwa kulturowego, wydobytego w sposób niezgodny z niniejszą Konwencją.
2. Każde Państwo-Strona będzie dokumentować, chronić oraz podejmować wszelkie uzasadnione środki w celu zabezpieczenia podwodnego dziedzictwa kulturowego skonfiskowanego na podstawie niniejszej Konwencji.
3. Każde Państwo-Strona powiadomi Dyrektora Generalnego oraz inne Państwo mające

dający się potwierdzić związek z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie związek o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym, o każdej konfiskacie podwodnego dziedzictwa kulturowego, dokonanej na podstawie niniejszej Konwencji.

4. Państwo Strona, które dokonało konfiskaty podwodnego dziedzictwa kulturowego zapewni dysponowanie nim dla dobra publicznego, biorąc pod uwagę potrzebę jego konserwacji i badania; potrzebę przywrócenia integralności rozproszonej kolekcji; potrzebę zapewnienia publicznego dostępu, ekspozycji i edukacji; oraz interesy każdego Państwa mającego dający się potwierdzić związek z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie związek o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym.

Artykuł 19 - Współpraca i wymiana informacji

1. Państwa-Strony będą współpracować i pomagać sobie wzajemnie w ochronie i zarządzaniu podwodnym dziedzictwem kulturowym zgodnie z niniejszą Konwencją, w tym, gdzie to możliwe do zastosowania, współdziałać w poszukiwaniach, wykopaliskach, dokumentowaniu, konserwacji, badaniach oraz prezentacji tego dziedzictwa.

2. W zakresie zgodnym z celami niniejszej Konwencji, każde Państwo-Strona będzie przekazywać innym Państwom-Stronom informacje dotyczące podwodnego dziedzictwa kulturowego, w tym jego odkryć i miejsca położenia, dziedzictwa wykopanego lub wydobytego z naruszeniem niniejszej Konwencji lub w inny sposób sprzeczny z prawem międzynarodowym, a także o odpowiednich metodologiach naukowych, technologiach i zmianach prawnych dotyczących takiego dziedzictwa.

3. Informacje przekazywane między Państwami-Stronami lub między UNESCO a Państwami-Stronami dotyczące odkrycia lub miejsca położenia podwodnego dziedzictwa kulturowego będą, w zakresie zgodnym z ich prawodawstwem, poufne i udostępniane wyłącznie właściwym władzom Państw-Stron tak długo, jak ujawnienie takich informacji może zagrozić lub w inny sposób stworzyć ryzyko dla zachowania takiego podwodnego dziedzictwa kulturowego.

4. Każde Państwo-Strona podejmie wszelkie możliwe do zastosowania środki w celu rozpowszechnienia informacji, w tym, o ile to możliwe, za pośrednictwem odpowiednich międzynarodowych baz danych o podwodnym dziedzictwie kulturowym wykopanym lub wydobytym z naruszeniem niniejszej Konwencji lub w inny sposób sprzeczny z prawem międzynarodowym.

Artykuł 20 - Świadomość społeczna

Każde Państwo-Strona podejmie wszelkie możliwe do zastosowania środki służące podniesieniu świadomości społecznej w zakresie wartości oraz znaczenia podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz doniosłości jego ochrony w myśl niniejszej Konwencji.

Artykuł 21 - Szkolenie w zakresie archeologii podwodnej

Państwa-Strony będą współpracować w celu organizowania szkoleń w zakresie archeologii podwodnej, technik konserwacji podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz, na uzgodnionych warunkach, transferu technologii dotyczących podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Artykuł 22 – Właściwe władze

1. W celu zapewnienia właściwej realizacji postanowień niniejszej Konwencji, Państwa-Strony ustanowią właściwe władze lub, w odpowiednich przypadkach, rozszerzą kompetencje władz już istniejących, których zadaniem będzie utworzenie, prowadzenie i aktualizacja rejestrów podwodnego dziedzictwa kulturowego, skuteczna ochrona, konserwacja, prezentacja i zarządzanie tym dziedzictwem, a także badania i edukacja.
2. Państwa-Strony prześlą Dyrektorowi Generalnemu nazwy i adresy ich właściwych władz do spraw podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Artykuł 23 - Zgromadzenia Państw-Stron

1. Dyrektor Generalny zwoła Zgromadzenie Państw-Stron przed upływem jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszej Konwencji, a następnie będzie je zwoływać przynajmniej raz na dwa lata. Na wniosek większości Państw-Stron Dyrektor Generalny będzie zwoływać Nadzwyczajne Zgromadzenie Państw-Stron.
2. Zgromadzenie Państw-Stron decyduje o swoich funkcjach i zakresie obowiązków.
3. Zgromadzenie Państw-Stron przyjmie swój Regulamin.
4. Zgromadzenie Państw-Stron może powołać Organ Doradczy do spraw Naukowych i Technicznych złożony z ekspertów wyznaczonych przez Państwa-Strony, z uwzględnieniem zasady sprawiedliwej reprezentacji geograficznej oraz zrównoważonej reprezentacji płci.
5. Organ Doradczy do spraw Naukowych i Technicznych, w razie potrzeby, będzie wspomagać Zgromadzenie Państw-Stron w sprawach naukowych i technicznych dotyczących stosowania Zasad.

Artykuł 24 - Sekretariat niniejszej Konwencji

1. Za funkcjonowanie Sekretariatu niniejszej Konwencji odpowiada Dyrektor Generalny.
2. Do zadań Sekretariatu należy:
  - (a) organizowanie Zgromadzeń Państw-Stron na podstawie artykułu 23, ustęp 1; oraz
  - (b) pomoc Państwom-Stronom we wprowadzaniu w życie decyzji Zgromadzenia Państw-Stron.

Artykuł 25 - Pokojowe rozstrzygnięcie sporów

1. Wszelkie spory między dwoma lub więcej Państwami-Stronami dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej Konwencji będą rozstrzygane w drodze negocjacji prowadzonych w dobrej wierze lub za pomocą innych pokojowych środków, przez nie wybranych.
2. Jeżeli te negocjacje nie doprowadzą do rozstrzygnięcia sporu w rozsądnym terminie, może on, za zgodą zainteresowanych Państw-Stron, zostać przekazany UNESCO do

mediacji.

3. Jeżeli mediacja nie zostanie podjęta lub nie doprowadzi do rozstrzygnięcia sporu, wówczas do sporu między Państwami-Stronami niniejszej Konwencji dotyczącego interpretacji i stosowania niniejszej Konwencji znajdą zastosowanie *mutatis mutandis* postanowienia o rozstrzyganiu sporów zawarte w części XV Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, niezależnie od tego, czy Państwa te są jednocześnie stronami Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza.

4. Każda procedura wybrana przez Państwo-Stronę niniejszej Konwencji i Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza zgodnie z artykułem 287 tej ostatniej, będzie stosowana do rozstrzygnięcia sporów w trybie niniejszego artykułu, chyba że Państwo-Strona ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, lub w jakimkolwiek terminie późniejszym, wybierze inną procedurę zgodnie z artykułem 287 w celu rozstrzygnięcia sporów wynikających z realizacji postanowień niniejszej Konwencji.

5. Państwo-Strona niniejszej Konwencji, które nie jest stroną Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, lub w jakimkolwiek terminie późniejszym, może wybrać, przez złożenie pisemnego oświadczenia, jedną lub więcej procedur, określonych w artykule 287, ustęp 1 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, do rozstrzygnięcia sporu w trybie niniejszego artykułu. Artykuł 287 znajdzie zastosowanie do takiego oświadczenia, a także do każdego sporu, w którym takie Państwo jest stroną, i którego nie dotyczy oświadczenie pozostające w mocy. Dla celów postępowania koncyliacyjnego i arbitrażowego, zgodnie z Aneksami V i VII Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, takie Państwo może wyznaczyć komisarzy lub arbitrów do rozstrzygnięcia sporów wynikających z realizacji postanowień niniejszej Konwencji, którzy zostaną umieszczeni na listach, o których mowa w Aneksie V, artykuł 2 oraz Aneksie VII, artykuł 2.

Artykuł 26 - Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie

1. Konwencja niniejsza podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie UNESCO.

2. Do niniejszej Konwencji mogą przystąpić:

(a) Państwa niebędące członkami UNESCO, lecz będące członkami Organizacji Narodów Zjednoczonych lub wyspecjalizowanej agencji w ramach systemu Narodów Zjednoczonych lub Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, a także Państwa-Strony Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości oraz każde inne Państwo, które Konferencja Generalna UNESCO zaprosi do przystąpienia do niniejszej Konwencji;

(b) terytoria korzystające z pełni wewnętrznych praw samorządowych, uznanych przez Narody Zjednoczone, które nie uzyskały pełnej niezależności w myśl Rezolucji 1514 (XV) Zgromadzenia Ogólnego, a które są władne decydować w sprawach regulowanych niniejszą Konwencją, w tym mogą przystępować do traktatów dotyczących tych spraw.

3. Dokumenty ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia należy złożyć Dyrektorowi Generalnemu.

Artykuł 27 - Wejście w życie

Konwencja niniejsza wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia dwudziestego dokumentu, o którym mowa w artykule 26, ale jedynie w odniesieniu do Państw i terytoriów, które te dokumenty złożyły. W odniesieniu do każdego innego Państwa lub terytorium wejdzie ona w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia przez to Państwo lub terytorium jego dokumentów.

Artykuł 28 - Deklaracje odnośnie wód śródlądowych

Ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, lub w jakimkolwiek późniejszym terminie, Państwo i terytorium może złożyć deklarację, że będzie stosować Zasady do wód śródlądowych, niebędących wodami morskimi.

Artykuł 29 - Ograniczenia zakresu geograficznego

Ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, Państwo lub terytorium może złożyć deklarację depozytariuszowi niniejszej Konwencji, że nie będzie ona stosowana do określonych części jego terytorium, wód wewnętrznych, wód archipelagowych lub morza terytorialnego, określając w niej przyczyny złożenia takiej deklaracji. Państwo takie, w zakresie możliwym do zastosowania i tak szybko jak to możliwe, będzie starać się tworzyć warunki dla stosowania niniejszej Konwencji na obszarach wskazanych w deklaracji, i jak tylko to zostanie osiągnięte, wycofa swoją deklarację w całości lub części.

Artykuł 30 – Zastrzeżenia

Z wyjątkiem postanowień artykułu 29, jakiekolwiek inne zastrzeżenia do niniejszej Konwencji są niedopuszczalne.

Artykuł 31 – Poprawki

1. Państwo-Strona może złożyć pisemną propozycję Dyrektorowi Generalnemu, wprowadzenia poprawek do niniejszej Konwencji. Dyrektor Generalny przekaze taką propozycję wszystkim Państwom-Stronom. Jeżeli w okresie sześciu miesięcy od daty przekazania propozycji, nie mniej niż połowa Państw-Stron odpowie pozytywnie na tą propozycję, to Dyrektor Generalny przedstawi taką propozycję na następnym Zgromadzeniu Państw-Stron do dyskusji i ewentualnego przyjęcia.

2. Poprawki przyjmowane są przez większość dwóch trzecich Państw-Stron obecnych i głosujących.

3. W przypadku przyjęcia, poprawki do niniejszej Konwencji podlegają ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu do nich przez Państwa-Strony.

4. Poprawki wejdą w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia depozytariuszowi przez dwie trzecie Państw-Stron dokumentów, stosownie do ustępu 3 niniejszego artykułu, ale jedynie w odniesieniu do Państw-Stron, które je ratyfikowały, przyjęły, zatwierdziły lub przystąpiły do nich. Następnie, poprawki wejdą w życie w stosunku do każdego Państwa lub terytorium, które ratyfikuje, przyjmie, zatwierdzi lub

przystąpi do nich, po upływie trzech miesięcy od daty złożenia przez tę Stronę depozytariuszowi dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

5. Państwo lub terytorium, które staje się Stroną niniejszej Konwencji po wejściu w życie poprawek zgodnie z ustępem 4 niniejszego artykułu, o ile nie wyrazi innego zamiaru, uważane jest za:

- (a) Stronę niniejszej Konwencji wraz z poprawkami; oraz
- (b) Stronę niniejszej Konwencji bez poprawek w stosunku do Państw-Stron, które tymi poprawkami się nie związały.

Artykuł 32 – Wypowiedzenie

1. Państwo-Strona może, w drodze pisemnej notyfikacji skierowanej do Dyrektora Generalnego, wypowiedzieć niniejszą Konwencję.

2. Wypowiedzenie będzie skuteczne po upływie dwunastu miesięcy od daty otrzymania tej notyfikacji, o ile nie określono w niej daty późniejszej.

3. Wypowiedzenie niniejszej Konwencji nie wpłynie w żaden sposób na obowiązek jakiegokolwiek Państwa-Strony wypełnienia zawartych w niej zobowiązań, które wiążą je na podstawie prawa międzynarodowego niezależnie od niniejszej Konwencji.

Artykuł 33 – Zasady

Zasady zawarte w Załączniku do niniejszej Konwencji stanowią jej integralną część i, o ile wyraźnie nie postanowiono inaczej, wszelkie odwołanie do Konwencji stanowi jednocześnie odwołanie do Zasad.

Artykuł 34 - Rejestracja w Organizacji Narodów Zjednoczonych

Zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych, niniejsza Konwencja zostanie zarejestrowana w Sekretariacie Narodów Zjednoczonych na wniosek Dyrektora Generalnego.

Artykuł 35 – Teksty autentyczne

Konwencję niniejszą sporządzono w językach angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, przy czym wszystkie wersje językowe są jednakowo autentyczne.

Załącznik

Zasady regulujące działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe

I. Zasady ogólne

Zasada 1. Ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego przez zachowanie go *in situ* będzie uznawana za opcję priorytetową. Wobec tego, pozwolenia na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będą wydawane pod warunkiem zgodności z ochroną tego dziedzictwa, i z zastrzeżeniem tego wymogu mogą być wydawane, w celu znaczącego przyczynienia się do ochrony lub do poszerzenia wiedzy lub do uwydatnienia doniosłości podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Zasada 2. Komercyjna eksploatacja podwodnego dziedzictwa kulturowego w celach handlowych, spekulacyjnych lub prowadząca do jego nieodwracalnego rozproszenia stoi w rażącej sprzeczności z ochroną oraz właściwym zarządzaniem podwodnym dziedzictwem kulturowym. Podwodne dziedzictwo kulturowe nie może być przedmiotem handlu, sprzedaży, kupna ani wymiany jako towar komercyjny.

Zasada niniejsza nie może być interpretowana jako niedopuszczająca do:

(a) świadczenia profesjonalnych usług archeologicznych lub niezbędnych usług z nimi związanych, których charakter i cel są w pełni zgodne z niniejszą Konwencją, i które odbywają się na podstawie pozwolenia właściwych władz;

(b) przechowywania podwodnego dziedzictwa kulturowego, wydobytego w trakcie prac badawczych zgodnie z niniejszą Konwencją, pod warunkiem, że przechowanie to nie umniejsza badawczych i kulturowych wartości wydobytego materiału oraz jego integralności, a także nie prowadzi do jego nieodwracalnego rozproszenia; i pozostaje w zgodzie z Zasadami 33 i 34; oraz odbywa się na podstawie pozwolenia właściwych władz.

Zasada 3. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe nie powinny wywierać na to dziedzictwo niekorzystnego wpływu w stopniu większym, niż jest to konieczne dla realizacji celów projektu.

Zasada 4. W działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe powinny być wykorzystywane nieniszczące techniki i metody badawcze zamiast wydobywania obiektów. Jeżeli, z punktu widzenia badań naukowych lub późniejszej ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, wykopaliska lub wydobywanie są konieczne, wykorzystane metody i techniki muszą być nieniszczące tak jak to jest tylko możliwe oraz przyczyniać się do zachowania szczątków.

Zasada 5. Prowadząc działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe należy unikać, gdy to nie jest konieczne, naruszania szczątków ludzkich oraz miejsc pamięci.

Zasada 6. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe muszą być ściśle regulowane w celu zapewnienia odpowiedniego dokumentowania informacji kulturowych, historycznych oraz archeologicznych.

Zasada 7. Będzie się propagować publiczny dostęp do podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*, chyba że nie da się go pogodzić z jego ochroną i zarządzaniem.

Zasada 8. Będzie się zachęcać do międzynarodowej współpracy w prowadzeniu działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, w celu zwiększenia wymiany oraz korzystania z usług archeologów oraz innych właściwych specjalistów.

II. Opis projektu

Zasada 9. Przed powzięciem jakiegokolwiek działania nakierowanego na podwodne dziedzictwo kulturowe należy przygotować opis projektu działania oraz przedłożyć go właściwym władzom w celu uzyskania pozwolenia oraz niezbędnej opinii eksperckiej.

Zasada 10. Opis projektu powinien zawierać:

- (a) ocenę badań dotychczasowych lub przygotowawczych;
- (b) założenia i cele projektu;
- (c) metodologię, która zostanie zastosowana oraz techniki, które zostaną wykorzystane;
- (d) planowane finansowanie;
- (e) przewidywany harmonogram realizacji projektu;
- (f) skład zespołu oraz kwalifikacje, zakres obowiązków i doświadczenie każdego członka zespołu;
- (g) program analiz i innych działań planowanych po wykonaniu prac terenowych;
- (h) program prac konserwatorskich dotyczący artefaktów oraz stanowiska realizowany w ścisłej współpracy z właściwymi władzami;
- (i) zasady zarządzania i utrzymania stanowiska przewidziane na cały czas trwania projektu;
- (j) plan dokumentowania;
- (k) zasady bezpieczeństwa;
- (l) zasady postępowania względem środowiska naturalnego;
- (m) uzgodnienia dotyczące współpracy z muzeami oraz innymi instytucjami, w szczególności instytucjami naukowymi;
- (n) procedurę przygotowania raportu;
- (o) sposób przechowywania archiwów, w tym wydobytych obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego; oraz
- (p) plan publikacji.

Zasada 11. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będą prowadzone zgodnie z opisem projektu zatwierdzonym przez właściwe władze.

Zasada 12. W przypadku dokonania niespodziewanych odkryć lub zmiany okoliczności, opis projektu zostanie zweryfikowany i zmieniony oraz zatwierdzony przez właściwe władze.

Zasada 13. W nagłych przypadkach lub w razie przypadkowych odkryć, mimo braku opisu projektu, w celu ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, może zostać wydane pozwolenie na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe, w tym krótkotrwałe środki i działania konserwatorskie, a szczególnie zabezpieczenie stanowiska.

III. Prace przygotowawcze

Zasada 14. Prace przygotowawcze, o których mowa w Zasadzie 10 litera (a), obejmują ocenę znaczenia i podatności podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz środowiska naturalnego w jego otoczeniu na uszkodzenie w wyniku proponowanego projektu, a także

prawdopodobieństwo uzyskania danych zgodnych z celami projektu.

Zasada 15. Ocena zawierać będzie również analizę dostępnych świadectw historycznych i archeologicznych, archeologiczną i środowiskową charakterystykę stanowiska oraz analizę skutków wszelkiej ewentualnej ingerencji dla długotrwałego zabezpieczenia podwodnego dziedzictwa kulturowego, którego dotyczą te działania.

IV. Cel projektu, metodologia i techniki

Zasada 16. Metodologia powinna być zgodna z celami projektu, a wykorzystywane techniki winny być w możliwie największym stopniu nieinwazyjne.

V. Finansowanie

Zasada 17. Za wyjątkiem przypadków nagłej potrzeby ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, przed podjęciem jakiegokolwiek działania należy zapewnić odpowiednie środki finansowane, wystarczające do realizacji wszystkich etapów opisu projektu, w tym konserwacji, dokumentowania i sprawowania opieki nad wydobytymi artefaktami, a także przygotowania raportu oraz jego rozpowszechniania.

Zasada 18. Opis projektu powinien potwierdzać możliwość finansowania realizacji projektu aż do jego zakończenia, na przykład przez zapewnienie gwarancji.

Zasada 19. Opis projektu będzie zawierać plan awaryjny na wypadek przerwy w planowanym finansowaniu, na podstawie którego zapewniona zostanie konserwacja podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz jej dokumentowanie.

VI. Czas trwania projektu - harmonogram

Zasada 20. Jakiegokolwiek działanie nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będzie poprzedzone opracowaniem odpowiedniego harmonogramu, aby zapewnić realizację wszystkich etapów opisu projektu, w tym konserwacji, dokumentowania i sprawowania opieki nad wydobytym podwodnym dziedzictwem kulturowym, a także przygotowania raportu oraz jego rozpowszechniania.

Zasada 21. Opis projektu będzie zawierać plan awaryjny na wypadek przerwania lub zakończenia projektu, na podstawie którego zapewniona zostanie konserwacja podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz jej dokumentowanie.

VII. Kompetencje i kwalifikacje

Zasada 22. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będą prowadzone wyłącznie pod kierunkiem i nadzorem, a także przy stałej obecności wykwalifikowanego archeologa podwodnego, posiadającego kompetencje naukowe odpowiednie dla danego projektu.

Zasada 23. Wszyscy członkowie zespołu projektowego muszą mieć kwalifikacje oraz wykazać się kompetencjami, odpowiednimi do ich funkcji w ramach projektu.

VIII. Konserwacja oraz zarządzanie stanowiskiem

Zasada 24. Program konserwatorski powinien określać sposób postępowania ze znaleziskami archeologicznymi podczas prowadzenia działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, podczas ich przemieszczania, a także w perspektywie długoterminowej. Prace konserwatorskie będą przeprowadzane zgodnie z aktualnymi standardami profesjonalnego postępowania.

Zasada 25. Program zarządzania stanowiskiem powinien określać sposób ochrony oraz zarządzania podwodnym dziedzictwem kulturowym *in situ* zarówno w trakcie prac

terenowych, jak i po ich zakończeniu. Program ten obejmie kwestie informowania opinii publicznej, odpowiednich działań w celu zabezpieczenie stanowiska, jego monitorowania oraz ochrony przed zewnętrzną ingerencją.

IX. Dokumentowanie

Zasada 26. Plan dokumentowania zapewni prowadzenie rzetelnej dokumentacji, zawierającej sprawozdanie o postępach działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, zgodnie z aktualnymi profesjonalnymi standardami sporządzania dokumentacji archeologicznej.

Zasada 27. Dokumentacja powinna zawierać, co najmniej, obszerny opis stanowiska, w tym pochodzenia obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego przemieszczonego oraz wydobytego w trakcie działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, notatki z prac terenowych, plany, rysunki, przekroje oraz fotografie lub inne formy zapisu.

X. Bezpieczeństwo

Zasada 28. Należy opracować odpowiednie zasady bezpieczeństwa, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy członków zespołu oraz osób trzecich, zgodne z mającymi zastosowanie wymogami prawnymi oraz zawodowymi.

XI. Środowisko naturalne

Zasada 29. Należy opracować odpowiednie zasady postępowania względem środowiska naturalnego, w celu zapobiegania naruszaniu dna morskiego oraz zbędnemu zakłócaniu życia morskiego.

XII. Raportowanie

Zasada 30. Raporty okresowe oraz końcowe zostaną udostępnione zgodnie z harmonogramem określonym w opisie projektu, i zostaną złożone w odpowiednich archiwach publicznych.

Zasada 31. Raporty będą zawierać:

- (a) określenie celów;
- (b) opis wykorzystywanych metod i technik;
- (c) opis osiągniętych wyników;
- (d) podstawową dokumentację graficzną i fotograficzną wszystkich etapów działania;
- (e) zalecenia dotyczące konserwacji i sprawowania opieki nad stanowiskiem oraz wydobytym podwodnym dziedzictwem kulturowym; oraz
- (f) zalecenia dotyczące przyszłych działań.

XIII. Sprawowanie opieki nad archiwami projektu

Zasada 32. Ustalenia dotyczące sprawowania opieki nad archiwami projektu będą dokonane przed rozpoczęciem jakichkolwiek działań i zostaną zawarte w opisie projektu.

Zasada 33. Archiwa projektu, w tym wydobyte podwodne dziedzictwo kulturowe oraz egzemplarze całej związanej z tym dokumentacji będą, w miarę możliwości, przechowywane w całości i w nienaruszonej postaci jako zbiór, w sposób umożliwiający dostęp profesjonalistom oraz publiczności, a także sprawowanie opieki nad tymi archiwami. Należy to zrobić tak szybko, jak to możliwe, ale w żadnym wypadku nie później niż po upływie dziesięciu lat od zakończenia projektu, o ile jest to zgodne z konserwacją podwodnego

dziedzictwa kulturowego.

Zasada 34. Archiwa projektu będą zarządzane zgodnie z międzynarodowymi standardami profesjonalnymi oraz na podstawie pozwolenia właściwych władz.

XIV. Rozpowszechnianie

Zasada 35. Projekty będą służyć edukacji publicznej oraz szerokiemu prezentowaniu ich wyników, kiedy będzie to właściwe.

Zasada 36. Końcowe podsumowanie projektu:

- (a) będzie udostępnione publicznie tak szybko jak to możliwe, przy uwzględnieniu złożoności projektu oraz poufności lub wrażliwości zawartych w nim informacji; i
- (b) zostanie złożone w odpowiednim archiwum publicznym.

Sporządzono w Paryżu dnia 6 listopada 2001 roku, w dwóch oryginalnych egzemplarzach, podpisanych przez Przewodniczącego Konferencji Generalnej zebranej na swej trzydziestej pierwszej sesji oraz przez Dyrektora Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, które będą złożone w archiwach Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, i których uwierzytelnione odpisy będą przekazywane wszystkim Państwom i terytoriom, o których mowa w artykule 26, oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Powyższy tekst jest autentycznym tekstem Konwencji przyjętej w należyty sposób przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej trzydziestej pierwszej sesji, która odbyła się w Paryżu i która została ogłoszona za zamkniętą dnia 3 listopada 2001 roku.

NA DOWÓD CZEGO złożyli swoje podpisy dnia szóstego listopada 2001 roku.

Przewodniczący Konferencji Generalnej

Dyrektor Generalny

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem

**Wykaz deklaracji i zastrzeżeń złożonych do Konwencji UNESCO o ochronie
podwodnego dziedzictwa kulturowego, sporządzonej w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.
(stan na dzień 22 stycznia 2020 r.)**

Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna

Wraz z dokumentem ratyfikacji złożona została Nota werbalna zawierająca następującą deklarację:

„Deklaracja Algierskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej w sprawie art. 9 ust. 2 i art. 28 Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego z dnia 2 listopada 2001 r.:

W odniesieniu do art. 9 ust. 2 Konwencji, Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna deklaruje, że zgodnie z ust. 1 lit. b) tego artykułu, Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna, Państwo-Strona tej Konwencji, wyznacza Algierskie Dowództwo Sił Morskich (Ministerstwo Obrony Narodowej) jako jedyne adresata informacji dotyczących odkrycia lub działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe znajdujące się w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym innego Państwa-Strony.

Algierskie Dowództwo Sił Zbrojnych (Ministerstwo Obrony Narodowej) jest odpowiedzialne za przekazanie zgłoszenia wszystkim Państwom-Stronom.

W odniesieniu do art. 28 Konwencji, Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna deklaruje, że postanowienia Konwencji mają zastosowanie do jej wód śródlądowych, niebędących wodami morskimi”.

Królestwo Arabii Saudyjskiej

Dokument ratyfikacji zawierał następującą deklarację:

„deklaruje, zgodnie z art. 9 ust. 2, że Królestwo wymaga, aby jego poddani i kapitanowie statków pływających pod jego banderą zgłaszali każde odkrycie lub działania dotyczące podwodnego dziedzictwa znajdującego się w wyłącznej

The instrument of ratification was accompanied by a Note Verbale containing the following declaration:

“Declaration of the People’s Democratic Republic of Algeria concerning Articles 9.2 and 28 of the Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage of 2 November 2001:

With reference to Article 9.2 of the Convention, the People’s Democratic Republic of Algeria declares that, pursuant to paragraph 1.(b) of that Article, the People’s Democratic Republic of Algeria, a State Party to the Convention, designates the Algerian Naval Forces Command (Ministry of National Defence) as the sole addressee of information concerning discovery or activity directed at the underwater cultural heritage situated in the Exclusive Economic Zone (EEZ) or on the continental shelf of another State Party.

The Algerian Naval Forces Command (Ministry of National Defence) is charged with forwarding the declaration to all States Parties.

With reference to Article 28 of the Convention, the People’s Democratic Republic of Algeria declares that the Rules of the Convention shall apply to its inland waters not of a maritime character”.

The instrument of ratification contained the following declaration:

“declares, pursuant to paragraph 2 of Article 9, that the Kingdom shall require that its subjects and captains of ships flying its flag declare any discovery or activity concerning underwater heritage located in the exclusive economic zone or

strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym innego Państwa-Strony, oraz że Królestwo zobowiązuje się do informowania innych Państw-Stron”.

Republika Argentyńska

Dokument ratyfikacji zawierał następującą deklarację:

„Deklaracja

Republika Argentyńska wybrała procedurę zgłaszania przewidzianą w art. 9 ust. 1 lit. b) tiret (ii) Konwencji.

Republika Argentyńska uznaje, że art. 26 ust. 2 lit. b) oraz związany z nim art. 1 ust. 2 lit. b) nie znajdują zastosowania do terytoriów będących przedmiotem sporu co do ich suwerenności, uznawanego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych.

Republika Argentyńska przypomina, że Falklandy (Malwiny), wyspy South Georgia i South Sandwich oraz otaczające obszary morskie stanowią integralną część jej terytorium i jako nielegalnie okupowane przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, są przedmiotem sporu co do ich suwerenność uznawanego przez społeczność międzynarodową.

W tym względzie Zgromadzenie Ogólne przyjęło rezolucje 2065 (XX), 3160 (XXVIII), 31/49, 37/9, 38/12, 39/6, 40/21, 41/40, 42/19 i 43/25, w których uznaje istnienie sporu co do suwerenności określanego jako „Kwestia Falklandów (Malwinów)” i wzywa rządy Republiki Argentyńskiej i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, aby wznowiły negocjacje w celu jak najszybszego znalezienia pokojowego, sprawiedliwego i ostatecznego rozstrzygnięcia sporu. Również Specjalny Komitet Dekolonizacyjny Organizacji Narodów Zjednoczonych wielokrotnie przedstawiał podobne wezwania”.

on the continental shelf of another State Party, and that the Kingdom will undertake to inform the other States Parties”.

The instrument of ratification contained the following declaration:

“Declaration

The Republic of Argentina has selected the reporting procedure provided for in Article 9, 1 (b) (ii) of the Convention.

The Republic of Argentina considers that Article 26, 2 (b) and the correlative Article 1, 2 (b) are not applicable to territories subject to a sovereignty dispute recognized by the United Nations General Assembly.

The Republic of Argentina recalls that the Falkland Islands (Malvinas), South Georgia and the South Sandwich Islands and the surrounding maritime areas are an integral part of its territory and as they are illegally occupied by the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, They are the subject of a sovereignty dispute recognized by the international community.

In that regard, the General Assembly has adopted resolutions 2065 (XX), 3160 (XXVIII), 31/49, 37/9, 38/12, 39/6, 40/21, 41/40, 42/19 and 43/25 in which it recognizes the existence of a sovereignty dispute referred to as the “Question of the Falkland Islands (Malvinas)” and urges the governments of the Republic of Argentina and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to resume negotiations in order to find as soon as possible a peaceful, fair and definitive solution to the dispute. The United Nations Special Committee on Decolonization, too, has repeatedly made similar calls.”

Królestwo Belgii

Wraz z dokumentem ratyfikacji złożona została następująca deklaracja:

„Odnosząc się do art. 28 Konwencji, Królestwo Belgii deklaruje, że postanowienia Konwencji mają zastosowanie do jego wód śródlądowych, niebędących wodami morskimi”.

The instrument of ratification was accompanied by the following declaration:

“Referring to Article 28 of the Convention, the Kingdom of Belgium declares that the Rules of the Convention apply to its inland waters, which are not of a maritime character.”

Republika Gwatemali

Wraz z dokumentem ratyfikacji złożony został list zawierający następującą deklarację:

„Republika Gwatemali deklaruje, że sposób, w jaki będzie przekazywać informacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. b), będzie taki, jak określono w tirecie (ii) tego ustępu.”

„W celach stosowania postanowień art. 25 ust. 4 Republika Gwatemali deklaruje, że zastrzega sobie prawo do rozważenia każdej z procedur rozstrzygania sporów zgodnie z art. 287 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, stosownie do tego, co może zostać uzgodnione w każdym indywidualnym przypadku.”

„Zgodnie z art. 28 Republika Gwatemali deklaruje, że Zasady mają zastosowanie do wód śródlądowych, niebędących wodami morskimi”.

„Ratyfikacja niniejszej Konwencji nie stanowi całkowitego lub częściowego zrzeczenia się suwerenności Państwa Gwatemala w stosunku do jakiegokolwiek terytorium (lądowego, wyspiarskiego lub morskiego), które się tego domaga; nie będzie to również naruszać jakiegokolwiek prawa Państwa Gwatemala w stosunku do każdego z takich terytoriów; nie będzie też stanowić precedensu dla wzmocnienia lub osłabienia jego praw do jakiegokolwiek terytorium. Republika Gwatemali kategorycznie zastrzega sobie prawo odnoszące się do jej roszczeń co do suwerenności nad jakimkolwiek terytorium (lądowym, wyspiarskim lub morskim)”.

The instrument of ratification was accompanied by a letter containing the following declarations:

“The Republic of Guatemala declares that the way in which it will transmit the information provided for in paragraph 1(b) of Article 9.1 shall be that provided for in subparagraph (ii) of that paragraph.”

“For the purposes of the provisions of Article 25.4, the Republic of Guatemala declares that it reserves the right to consider any of the dispute settlement procedures pursuant to Article 287 of the United Nations Convention on the Law of the Sea, according to what may be agreed in each individual case.”

“Pursuant to Article 28, the Republic of Guatemala declares that the Rules shall apply to inland waters not of a maritime character.”

“The ratification of this Convention shall not constitute a total or partial renunciation of the sovereignty of the State of Guatemala over any territory (land, insular or maritime) which it claims; neither shall it be to the detriment of any right of the State of Guatemala over any such territory; nor shall it constitute a precedent for the strengthening or weakening of its claim over any territory. The Republic of Guatemala explicitly reserves its rights with respect to its claims of sovereignty over any territory (land, insular or maritime).”

Republika Kuby

Dokument ratyfikacji zawierał dwie następujące deklaracje:

„Republika Kuby deklaruje, że zgodnie z art. 9 ust. 2 Konwencji przekaże stosowne informacje dotyczące wszelkich odkryć lub działań związanych z podwodnym dziedzictwem kulturowym w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym innego Państwa-Strony, w formie dokumentu wydanego przez Biuro Przewodniczącego Krajowej Komisji Zabytków i zatwierdzonego przez Radę Narodowego Dziedzictwa Kulturowego Ministerstwa Kultury.”

„Republika Kuby, w związku z art. 25 ust. 3, odnoszącym się do stosowania *mutatis mutandis* przepisów dotyczących rozstrzygania sporów określonych w części XV Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, deklaruje, że potwierdza oświadczenie złożone na podstawie art. 287 tej Konwencji, dotyczące nieuznawania jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, i w konsekwencji nieuznawania jurysdykcji tego Trybunału w odniesieniu do postanowień art. 297 i art. 298 tejże Konwencji. ”

The instrument of ratification contained the two following declarations:

“The Republic of Cuba declares that, pursuant to Article 9, paragraph 2, of the Convention, it will transmit the relevant information on any discovery or activity relating to the underwater cultural heritage in the exclusive economic zone or on the continental shelf of another State Party by means of a document issued by the Office of the President of the National Commission of Monuments and endorsed by the National Cultural Heritage Council of the Ministry of Culture.”

“The Republic of Cuba, in regard to Article 25, paragraph 3, relating to the application *mutatis mutandis* of the provisions on the settlement of disputes set out in Part XV of the United Nations Convention on the Law of the Sea, declares that it reaffirms the declaration made under Article 287 of the Convention, concerning its non-acceptance of the jurisdiction of the International Court of Justice and, consequently, its non-acceptance of the Court’s jurisdiction over the provisions of Articles 297 and 298 of the Convention.”

Republika Panamy

Wraz z dokumentem ratyfikacji złożona została następująca deklaracja:

„Deklaracja Republiki Panamy zgodnie z postanowieniami art. 29 Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, sporządzonej w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.

Składając dokument ratyfikacji Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego (zatwierdzonej Ustawą nr 32 z dnia 26 marca 2003 r. i ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym nr 24 poz. 773 z dnia 2 kwietnia 2003 r.), Republika Panamy deklaruje, że sprawuje wyłączną

The instrument of ratification was accompanied by the following declaration:

"Declaration by the Republic of Panama in accordance with the terms of Article 29 of the Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage, issued in Paris on 2 November 2001

On depositing its Instrument of Ratification of the Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage (approved by Law No. 32 of 26 March 2003 and proclaimed in the Official Gazette No. 24,773 of 2 April

zwierzchność nad Zatoką Panamską, pod względem naturalnym i historycznym będącą zatoką panamską, której wybrzeża przynależą w całości do Republiki Panamy. Jest to ściśle określony region geograficzny, będący szerokim wyżłobieniem w południowej części Przesmyku Panamskiego, z wodami morskimi pokrywającymi dno morskie i jego zawartość w obszarze między równoleżnikami 07°28'00" i 07°31'00" szerokości geograficznej północnej oraz południkami 79°59'53" i 78°11'40" długości geograficznej na zachód od Greenwich. Określają one położenie Punta Mala i Punta Jaqué, odpowiednio u zachodniego i wschodniego wejścia do Zatoki Panamskiej. To szerokie wcięcie wchodzi głęboko w obszar lądowy Przesmyku Panamskiego. Szerokość wejścia, od Punta Mala do Punta Jaqué, wynosi około dwieście kilometrów (200 km), a długość w stronę lądu (mierzona od hipotetycznej linii łączącej Punta Mala i Punta Jaqué aż do ujścia Río Chico, na wschód od miasta Panama) wynosi sto sześćdziesiąt pięć kilometrów (165 km).

Biorąc pod uwagę obecne i potencjalne zasoby, Zatoka Panamska, zatoka historyczna, od niepamiętnych czasów ma żywotne znaczenie dla Republiki Panamy, zarówno ze względów bezpieczeństwa i obrony, jak i gospodarczych, gdyż jej zasoby morskie od dawna były wykorzystywane przez mieszkańców Przesmyku Panamskiego.

Podłużnego kształtu, z linią brzegową przypominającą nieco głowę cielęcia, Zatoka posiada obwód w granicach panamskiej jurysdykcji morskiej wynoszący około sześćset sześćdziesiąt osiem kilometrów (668 km). W tych granicach Zatoka Panamska, zatoka historyczna, ma obszar około trzydziestu tysięcy kilometrów kwadratowych (30 000 km²).

Republika Panamy deklaruje, że korzystając ze swoich suwerennych praw i uprawnień jurysdykcyjnych oraz wypełniając swoje obowiązki będzie

2003), the Republic of Panama declares that it has sole sovereignty over the Gulf of Panama, by nature and history a Panamanian bay, whose coasts belong in their entirety to the Republic of Panama. It is a clearly defined geographic configuration, being a large scooped-out incurvation to the south of the Isthmus of Panama, with sea waters underlying the seabed and its subsoil in the area between latitudes 07°28'00" North and 07°31'00" North, and longitudes 79°59'53" and 78°11'40", both west of Greenwich. These determine the location of Punta Mala and Punta Jaqué, at the West and East of the entrance of the Gulf of Panama respectively. This large indentation cuts well into the land area of the Isthmus of Panama. The width of its entrance, from Punta Mala to Punta Jaqué, is about two hundred kilometres (200 kms) and its extension inland (measured from an imaginary line linking Punta Mala and Punta Jaqué up to the mouths of the Río Chico, east of Panama City) is one hundred and sixty-five kilometres (165 kms).

In view of its current and potential resources the Gulf of Panama, a historic bay, has been a vital necessity for the Republic of Panama since time immemorial, both with regard to its security and defence and to the economic field, since its marine resources have long been used by the inhabitants of the Isthmus of Panama.

Oblong in shape, with a coastal outline which somewhat resembles a calf's head, the Gulf has a coastal perimeter under Panamanian sea control of some six hundred and sixty-eight kilometres (668 kms). Within this demarcation, the Gulf of Panama, a historic bay, has an area of approximately thirty thousand square kilometres (30,000 kms²).

The Republic of Panama declares that in the exercise of its sovereign and jurisdictional rights and the accomplishment of its duties, it will act in accordance with the provisions of the

postępować zgodnie z postanowieniami Konwencji, zastrzegając sobie prawo do wydawania innych deklaracji, gdy zajdzie taka potrzeba”.

Convention, reserving the right to issue other related declarations, should the need arise.”

Republika Portugalska

Wraz z dokumentem ratyfikacji złożony został list zawierający następującą deklarację:

Ponadto, zgodnie z art. 9 ust. 2 Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, Republika Portugalska deklaruje, że informacje, o których mowa w ust. 1 lit. b) tego artykułu, będą przekazane w sposób określony w tirecie (ii)”.

The instrument of ratification was accompanied by a letter containing the following declaration:

“Moreover, pursuant to Article 9, paragraph 2, of the Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage, Portugal declares that the information referred to in paragraph 1(b) of that same article will be transmitted in the manner stipulated in subparagraph (ii).”

Konfederacja Szwajcarska

Wraz z dokumentem ratyfikacji złożona została następująca deklaracja:

Na podstawie art. 28 Konwencji, Szwajcaria deklaruje, że Zasady, o których mowa w art. 33 stosuje się do wód śródlądowych.

The instrument of ratification was accompanied by the following declaration:

Se fondant sur l’art. 28 de la Convention, la Suisse déclare que les règles au sens de l’art. 33 s’appliquent à ses eaux intérieures.

Ukraina

Dokument ratyfikacji zawierał następującą deklarację:

Odnosnie art. 9 i 11:

„Ukraina deklaruje niniejszym, że w przypadku odkrycia podwodnego dziedzictwa kulturowego w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym Państwa-Strony lub w Obszarze, a także jeżeli powstanie zamiar przeprowadzenia działań nakierowanych na to podwodne dziedzictwo kulturowe, zapewni szybkie i skuteczne przekazywanie informacji o powyższym do wszystkich Państw-Stron oraz do Dyrektora Generalnego UNESCO za pośrednictwem Narodowej Komisji

The instrument of ratification contained the following declaration:

« to Articles 9 and 11:

“Ukraine hereby declares that in case of discovery of the underwater cultural heritage in the exclusive economic zone or on the continental shelf of a State Party or in the Area, or if there is an intention to carry out, there, activities directed towards the underwater cultural heritage, it shall provide the rapid and effective transmission of information about the aforesaid to all the States Parties and to the Director General of UNESCO through the National Commission of Ukraine on Affairs of UNESCO;”

Ukrainy do spraw UNESCO;”

Odnosnie art. 22:

„Właściwą władzą upoważnioną zgodnie z art. 22 Konwencji będzie główny organ wykonawczym w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego;”

Odnosnie art. 28:

„Ukraina deklaruje, że Zasady Konwencji będą stosowane do wód śródlądowych, niebędących wodami morskimi.” »

to Article 22:

“The competent authority authorized in accordance with Article 22 of the Convention shall be the central executive authority in the sphere of the protection of the cultural heritage;”

to Article 28:

“Ukraine declares that the Rules of the Convention shall be implemented to the inland waters not of a maritime character.” »

Republika Włoska

Dokument ratyfikacji zawierał następującą deklarację:

„Składając dokument ratyfikacji Republika Włoska deklaruje, że zgłoszenia na podstawie art. 9 ust. 1 lit. b) Konwencji będą przekazywane w sposób określony w ust. 1 lit. b) tiret (ii) tegoż art. 9”.

The instrument of ratification contained the following declaration:

"On depositing its instrument of ratification, Italy declares that the reports under paragraph 1(b) of Article 9 of the Convention will be transmitted in the manner stipulated in paragraph 1(b), (ii) of that same Article 9".

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem